

«Еуразия» сақтандыру компаниясы» АҚ

31 желтоқсанда аяқталған
2015 жылғы қаржылық есебі

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлардың есебі	
Табысы немесе зияны және өзге де жиынтық кірісі жөніндегі есебі	5
Қаржылық жағдайы жөніндегі есебі	6
Ақшалай қаражаттарының қозғалысы жөніндегі есебі	7-8
Капиталының өзгеруі жөніндегі есебі	9-10
Қаржылық есебінің ескертпелері	11-70

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестік
050051 Алматы, Достық д-лы 180,
Тел./факс 8 (727) 298-08-98, 298-07-08

Товарищество с ограниченной
ответственностью «КПМГ Аудит»
050051 Алматы, пр. Достык 180,
E-mail: company@kpmg.kz

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

«Евразия» Сақтандыру компаниясы» АҚ Директорлар кеңесіне

Біз 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы есебінен және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс, капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының тұжырымдамасы мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Евразия» Сақтандыру компаниясы» АҚ (бұдан былай, «Компания») ұсынылып отырған қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Қаржылық есептілікті дайындауда Компания басшылығының жауапкершілігі

Басшылық Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына сәйкес бұл қаржылық есептілікті дайындауға және әділ түрде көрсетуге, сонымен қоса басшылықтың алаяқтық немесе қателерден туындаған елеулі бұрмаланбаған қаржылық есептілікті дайындаудың керектігіне шешімі бойынша қажетті болатын ішкі бақылауға жауапты болады.

Аудиторлардың жауапкершілігі

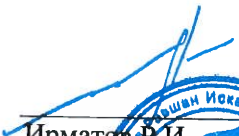
Біз аудитімізге негізделген бұл қаржылық есептілік туралы пікір айтуға жауаптымыз. Біз Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес аудитті жүргіздік. Бұл стандарттарға сай біз әдептану талаптарына сәйкес келіп, қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалануы туралы ақылға қонымды сенімділік беру үшін аудитті жоспарлай орындауымыз тиіс.

Аудитке қаржылық есептілік сомалары мен ашулары бойынша аудиторлық дәлел алу үшін шаралардың орындалуы жатады. Таңдалған шаралар аудиторлық пікірге, сонымен қоса алаяқтық немесе қателерден туындаған қаржылық есептілік елеулі бұрмалануының тәуекелін бағалауға тәуелді болады. Тәуекелді бағалауда, аудитор пікірінше ішкі бақылау жағдайларға тән болатын шараларды орындау мақсатымен, бірақ кәсіпорынның ішкі бақылауының нәтижелілігі туралы пікір айту мақсатынсыз кәсіпорынның қаржылық есептілікті дайындауы мен әділ көрсетуіне байланысты. Аудит сондай-ақ қолданылған есеп саясатының сәйкестігін, басшылықтың бухгалтерлік бағалаудың тиістілігін бағалаудан, сондай-ақ, қаржылық есептіліктің жалпы сипаттағы көрсетілуін бағалаудан тұрады.

Біздің пікірімізше, алған аудиторлық дәлел аудиторлық пікір негізін салуға жеткілікті, әрі тиісті болады.

Пікір

Пікірімізше, қаржылық есептілік Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына сәйкес барлық елеулі қатынастарда Компанияның 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша қаржылық нәтижелерін және ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Ирматов Ф.И.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудиторы
2012 жылдың 6 қаңтарында берілген
№ МФ-0000073 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі 2006 жылы 06 желтоқсанда аудиторлық қызметпен айналысуға берген №0000021 мемлекеттік лицензиясы

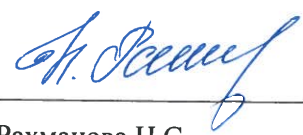
Хаирова А.А.
Жарғы негізінде әрекет етуші
«КПМГ Аудит» ЖШС Бас Директоры

2016 жылғы 27 сәуір

	Ескертпе	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	5	36,768,509	33,395,926
Қайта сақтандырушыларға беріліп, есептелген сақтандыру сыйақылары	5	(3,968,404)	(3,496,216)
Есептелген сақтандыру сыйақылары, нетто		32,800,105	29,899,710
Өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто	5	(1,398,165)	(2,923,247)
Өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, брутто	5	50,314	148,426
Өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто		31,452,254	27,124,889
Есептелген кінәраттар	6	(19,642,802)	(10,632,976)
Есептелген кінәраттардағы қайта сақтандырушылардың үлесі	6	949,808	171,725
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердің өзгеруі, брутто	6	(18,292,913)	(25,591,484)
Сақтандыру шарттары бойынша резерв үлесінің өзгеруі	6	472,987	17,789,597
Есептелген кінәраттар, нетто		(36,512,920)	(18,263,138)
Таза қаржылық кіріс	7	7,314,905	6,365,911
Шетел валютасымен жасалған операциялардың таза табысы		52,109,080	1,424,929
Таза комиссия шығындары	8	(2,495,943)	(3,303,425)
Құнсыздану зиянының қайта қалпына келтірілуі / (есептелуі)	9	38,601	(633,494)
Жалпы әкімшілік шығындар	10	(5,342,878)	(4,211,000)
Өзге операциялық кірісі, нетто		388,043	32,159
Жан басы салығы алынғанға дейінгі табысы		46,951,142	8,536,831
Жан басы салығының шығыны	11	(8,335,845)	(1,477,658)
Бір жылғы табысы		38,615,297	7,059,173
Жан басы салығы алынғанға дейінгі өзге де жиынтықты кірісі			
<i>Табысының немесе зиянының құрамына қайта сыныпталған немесе қайта сыныпталуы мүмкін баптары:</i>			
Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві:			
- Әділ құнының таза өзгеруі		(63,277)	(98,019)
- табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, әділ құнының таза өзгеруі		62,598	294,349
- өтелу мерзіміне дейін ұсталынған, инвестицияға ауыстырылған, сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтерінің қайта бағалану резервінің көнеруі		1,813	5,517
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі басқа да жиынтықты кірістері		1,134	201,847
Бір жылғы жиынтықты кірісінің барлығы		38,616,431	7,261,020

Басқарма 5 беттен 70 бетке дейін ұсынылып отырған қаржылық есебін 2016 жылы 27 сәуірде төмендегідей құптап, қолдарын қойды:

 Уманов Б.Г.
 Басқарма Төрағасы

 Рахманова Н.С.
 Бас бухгалтер

Табысы немесе зияны және өзге де жиынтықты кірістері жөніндегі есебі қаржылық есебінің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	Ескертпе	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
АКТИВТЕРІ			
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	12	98,713	1,020,368
Банктегі шоттары және депозиттері	13	10,271,546	21,803,905
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері		19,121	21,523
Өтелу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялар	14	129,732,535	68,649,940
Инвестициялық меншік	15	1,549,072	1,275,378
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	16	1,355,045	1,040,724
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	17	6,353,001	3,874,598
Ағымдық салық активтері		-	580,985
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	18	20,962,400	20,439,099
Басқа активтері	19	5,057,235	564,842
Активтерінің барлығы		175,398,668	119,271,362
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Сақтандыру шарттары бойынша резервтері	18	74,542,604	54,851,526
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	20	1,265,578	1,573,311
Ағымдық салық міндеттемелері		1,354,902	-
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	11	27,779	1,422
Өзге міндеттемелері	21	1,288,949	1,072,218
Міндеттемелерінің барлығы		78,479,812	57,498,477
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	22(a)	56,541,165	54,296,000
Жарғылық резерв	22(г)	3,036,996	107,039
Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві		(7,664)	(8,798)
Бөлінбеген табысы		37,348,359	7,378,644
Капиталының барлығы		96,918,856	61,772,885
Міндеттемелерінің және капиталының барлығы		175,398,668	119,271,362

Қаржылық жағдайы жөніндегі есебі қаржылық есебінің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Бір жылғы табысы	38,615,297	7,059,173
<i>Түзетулер:</i>		
Көнеру	136,484	106,677
Құнсыздануынан келтірілген зиянның (қайта қалпына келтірілуі)/есептелуі	(38,601)	633,494
Пайыздық кірісі	(7,533,336)	(6,712,489)
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің іске асырылуынан келтірілген таза іске асырылған зияны	216,644	341,061
Дивидендтік кірісі	(26)	-
Шетел валюталарымен жасалған операцияларының іске асырылмаған табысы	(52,219,525)	(1,498,869)
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынған, инвестицияларға ауыстырылған, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резервінің көнеруі	1,813	5,517
Негізгі қаражаттарының және материалдық емес активтерінің шығу зияны/(кірісі)	3,105	(10,744)
Жетекшілікке кейін қалдырылған бонус шығыны/(шығындарының қайта қалпына келтірілуі)	271,540	(111,507)
Жан басы салығының шығыны	8,335,845	1,477,658
Айналымдағы капиталының өзгеруіне дейінгі операциялық (зияны)/кірісі	(12,210,760)	1,289,971
Операциялық активтерінің (ұлғаюы)/кемуі		
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(523,301)	(17,938,023)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	567,113	1,106,282
Өзге активтер	(1,041,584)	(376,407)
Операциялық міндеттемелерінің (ұлғаюы)/кемуі		
Сақтандыру шарттарының резервтері	19,691,078	28,514,731
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	(626,365)	(129,375)
Өзге міндеттемелер	(67,434)	(186,773)
Сыйақы алғанға дейінгі және жан басы салығының төленуіне дейінгі операциялық қызметінен түскен ақшалай қаражаттарының таза түсімі	5,788,747	12,280,406
Алынған сыйақы	6,579,776	5,832,534
Төленген жан басы салығы	(6,373,601)	(2,381,756)
Операциялық қызметінен ақшалай қаражаттардың түсуі	5,994,922	15,731,184

Ақшалай қаражаттарының қозғалысы жөніндегі есеп қаржылық есептің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Алынған дивидендтер	26	-
Банктегі шоттары және депозиттері	(104,431,070)	(52,458,320)
Банктегі шоттарының және депозиттерінің өтелуі	118,627,145	40,698,577
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің сатылуы	1,723	236,710
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялардың сатылуы	(33,498,593)	(14,338,149)
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялардың өтелуі	18,524,256	10,026,960
Қаржылық аспаптарды сатып алу мақсатында инвестициялық шотқа жайғастыру	(3,383,099)	-
Инвестиция меншігінің сатылып алынуы	(293,026)	(576,021)
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтердің сатылып алынуы	(473,911)	(665,168)
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтердің сатылуынан түскен түсім	39,333	11,799
Инвестициялық қызметте ақшалай қаражаттарының пайдаланылуы	(4,887,216)	(17,063,612)
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Акционерлік капиталының шығарылуынан түскен түсім	2,245,165	5,666,840
Алынған дивидендтер	(5,715,625)	(5,246,840)
Қаржылық қызметіне байланысты ақшалай қаражаттардың (пайдаланылуы)/түсуі	(3,470,460)	420,000
Ақшалай қаражаттарының және олардың эквиваленттерінің таза кемуі	(2,362,754)	(912,428)
Валюта бағамдары құбылуының ақшалай қаражаттарының шамасы мен олардың эквиваленттеріне ықпал етуі	1,441,099	(21,221)
Жыл басындағы жағдайы бойынша ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	1,020,368	1,954,017
Жыл соңындағы жағдайы бойынша ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері (12 ескертпе)	98,713	1,020,368

Ақшалай қаражаттарының қозғалысы жөніндегі есеп қаржылық есептің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	Акцияерлік капитал	Жарғылық резерв	Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві	Бөлінбеген табыс	Капиталының барлығы
мың теңге					
2014 жылғы 01 қаңтардағы қалдығы	48,629,160	690,495	(210,645)	4,982,855	54,091,865
Жиынтықты кірісінің барлығы					
Бір жылғы табысы	-	-	-	7,059,173	7,059,173
Өзге жиынтықты кірісі					
<i>Табысының немесе зиянының құрамына қайта сыныпталған немесе қайта сыныпталаатын баптар:</i>					
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің әділ құнының таза өзгеруі	-	-	(98,019)	-	(98,019)
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі, табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің әділ құнының таза өзгеруі	-	-	294,349	-	294,349
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі, өтеу мерзіміне дейін ұсталынған, инвестицияға ауыстырылған, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резервінің көнеруі	-	-	5,517	-	5,517
Өзге жиынтықты кірісінің барлығы	-	-	201,847	-	201,847
Бір жылғы жиынтықты кірісінің барлығы					
Тікелей капиталының құрамында көрсетілген, меншік иелерімен жасалған операциялар					
Шығарылған акциялар (22(а) ескертпе)	5,666,840	-	-	-	5,666,840
Жарияланған және төленген дивидендтер (22 (в) ескертпе)	-	-	-	(5,246,840)	(5,246,840)
Жарғылық резервінен аударылуы (22 (г) ескертпе)	-	(583,456)	-	583,456	-
Меншік иелерімен жасалған операцияларының барлығы	5,666,840	(583,456)	-	(4,663,384)	420,000
2014 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы	54,296,000	107,039	(8,798)	7,378,644	61,772,885

Капиталының өзгеруі жөніндегі есеп аталмыш қаржылық есептің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	Акцияерлік капитал	Жарғьлық резерв	Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві	Бөлінбеген табыс	Капиталының барлығы
мың теңге	54,296,000	107,039	(8,798)	7,378,644	61,772,885
2015 жылғы 01 қаңтардағы қалдығы	-	-	-	38,615,297	38,615,297
Жиынтықты кірісінің барлығы					
Жылдық табысы					
Өзге жиынтықты кірісі					
<i>Табысының немесе зиянының құрамына сыныпталған немесе қайта сыныпталатын баптар:</i>					
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің әділ құнының таза өзгеруі	-	-	(63,277)	-	(63,277)
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің әділ құнының таза өзгеруі	-	-	62,598	-	62,598
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі, өтеу мерзіміне дейін ұсталынған, инвестицияға ауыстырылған, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резервінің көнеруі	-	-	1,813	-	1,813
Өзге жиынтықты кірісінің барлығы	-	-	1,134	-	1,134
Бір жылдық өзге жиынтықты кірісінің барлығы			1,134	38,615,297	38,616,431
Тікелей капиталының құрамында көрсетілген, меншік иелерімен жасалған операциялары					
Шығарылған акциялары (22(а) ескертпе)	2,245,165	-	-	-	2,245,165
Жарияланған және төленген дивидендтері (22 (в) ескертпе)	-	-	-	(5,715,625)	(5,715,625)
Жарғьлық резервінен аударылу (22 (г) ескертпе)	-	2,929,957	-	(2,929,957)	-
Меншік иелерімен жасалған операцияларының барлығы	2,245,165	2,929,957	-	(8,645,582)	(3,470,460)
2015 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы	56,541,165	3,036,996	(7,664)	37,348,359	96,918,856

Капиталының өзгеруі жөніндегі есеп аталмыш қаржылық есептің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

1 Жалпы ережелер

(а) Ұйымдастырылу құрылымы және қызметі

«Еуразия» сақтандыру компаниясы» АҚ Қазақстан Республикасында 1995 жылғы мамыр айында «Еуразия» акционерлік сақтандыру компаниясы ретінде құрылды. 1999 жылғы 21 қаңтарда Компания «Еуразия» сақтандыру компаниясы» ашық акционерлік қоғамы ретінде қайта тіркелді. 2005 жылғы 21 мамырда Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексімен белгіленген мәнде акционерлік қоғам ретінде қайта тіркелді. «Еуразия қаржы компаниясы» АҚ аналық компаниясы болып танылғанда, 2009 жылғы 26 маусым күні соңғы рет қайта тіркелді.

Компания қаржы ұйымдарын және қаржы нарығын бақылау және қадағалау комитетінің (бұдан былай, «ҚНК») сақтандыру және қайта сақтандыру қызметін көрсетуге 2012 жылы 10 қазанда берген №2.1.6 лицензиясына ие.

Автокөлік қожаларын, жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершіліктерін, мүліктерді, жүктерді, көлік құралдарын, әуе, темір және су жолы көліктерін, келеңсіз жағдайлардан сақтандыру және өзге де сақтандыру түрлері Компанияның негізгі қызметі.

Компанияның заңды адресі: 050004, Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы, Желтоқсан көшесі -59. Компанияның бас кеңсесі Алматы қаласында орналасқан. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сай Компанияның Қазақстан Республикасының аумағында 11 (он бір) филиалы бар (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 9 (тоғыз)).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайларына сай Компанияның акционерлері төмендегі кестеде беріліп отыр:

	<u>2015 жылғы 31 желтоқсанда, %</u>	<u>2014 жылғы 31 желтоқсанда, %</u>
Акционерлері:		
«Еуразиялық қаржы компаниясы» АҚ	95	95
Уманов Борис Григорьевич	5	5
Барлығы	100	100

(б) Қазақстан Республикасында қаржылық-шаруашылық қызметін атқару талаптары

Компания қызметінің басымын Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асырады. Сондықтан, Компанияның қызметіне даму үстіндегі Қазақстан нарығының экономикалық және қаржылық тәуекелдері тән. Нормативтік құқықтық базасы және салық заңнамасы жетілдірілу үстінде, әрқалай түсіндіріліп жататын және өзгерістер жиі енгізілетін құқықтық және фискальдық жүйелердің басқа да кемшіліктерінің болуы өз қызметін Қазақстанда жүзеге асыратын кәсіпорындарға айтарлықтай қиындықтар туғызады. Бұған қоса, қазақстандық теңгенің таяудағы елеулі құнсыздануы және әлемдік нарықта мұнай бағасының төмендеуі шаруашылық қызметті жүзеге асыру ахуалының бұлыңғырлығын күшейте түсті. Осы ұсынылып отырған қаржылық есеп қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асырудың қазіргі жағдайының Компанияның қызмет нәтижелеріне және қаржылық жағдайына ықпал ету ықтималдылығының жетекшілік тарапынан бағалануын көрсетеді. Қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асыру жағдайының бұдан былай дамуы жетекшіліктің берген бұл бағасынан басқашалау болуы мүмкін.

2 Қаржылық есепті даярлаудың негізгі қағидалары

(а) Қолданылатын стандарттар

Осы ұсынылып отырған қаржылық есеп Қаржылық Есептің Халықаралық Стандарттарына (бұдан былай - «ҚЕХС») сәйкес дайындалды.

(б) Қаржылық көрсеткіштерді бағалау қағидалары

Қаржылық есеп, сатуға арналған, қолда бар, әділ құны бойынша көрсетілген қаржылық активтерді қоспағанда, іс жүзіндегі шығасыларының есепке алыну қағидаларына сәйкес дайындалды.

(в) Функционалдық валюта және есепті ұсыну валютасы

Компанияның жүргізетін операцияларының көпшілігін және оның қызметіне әсер ететін экономикалық жағдайлардың мәнін барынша орынды көрсететін, Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы - қазақстандық теңге (бұдан былай – «теңге») Компанияның функционалдық валютасы болып табылады.

Сонымен қатар, теңге осы қаржылық есептің барлық мәліметтерін сипаттау валютасы болып табылады. Қаржылық есептің барлық мәліметтері мың теңгемен сипатталып беріледі.

(г) Бағалар мен талқылаулардың пайдаланылуы

Қаржылық есептің ҚЕХС талаптарына сәйкес дайындалуы жетекшілікті есепке алу саясатын қолдануға және қаржылық есепте көрсетілген кіріс пен шығыстың шамасына ықпал ететін пайымдаулар, есептік бағалаулар жасауға міндеттейді. Іс жүзіндегі нәтижелердің көрсетілген бағалаулардан айрықшалануы мүмкін.

Бағалаулар және олардың негізін қалайтын пайымдаулар тұрақты негізде қайта қарастырылады. Бағалауларға енгізілген түзетулер олар қайта бағаланатын есеп беру кезеңдеріне және қарастырылатын кез келген келесі кезеңдерге қарай танылады.

Төменде келтірілген Ескертпелер есепке алу саясатының қағидаларын қолдану барысында аса дәйектеле қоймаған бағалары мен маңызды талқылауларына қатысты ақпараттарды қамтиды:

- Сақтандыру шарттарының резервтері – 18 Ескертпе;
- Қаржылық аспаптарының әділ құны - 25 Ескертпе.

(д) Есепке алу саясатының қолданылуындағы өзгерістер

31 желтоқсанда аяқталған 2015 жылғы және осы кезеңге арналған қаржылық есебін даярлау кезінде Компания менеджменті сатып алу комиссиясын есептеу бойынша есепке алу саясатын қайта қарастырып шықты. Есепке алу саясатының өзгеруіне орай, сақтандыру бойынша комиссиялық шығындары бастапқыда болашақ кезеңдерге ауыстырылады да, кейін шарттың бүкіл қолданылу мерзіміне қарай әрбір сақтандыру шартына жекелеген күйде келесі кезеңдердегі табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылады. Қолданылатын есепке алу саясатының өзгеруі аталмыш қаржылық есептің сәйкес баптарына айтарлықтай ықпал ететіндіктен, салыстырмалы ақпарат қайта есептелген жоқ.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері

Компания бұдан былай сипатталатын есепке алу саясатының ережелерін аталмыш қаржылық есебінде ұсынылатын барлық есеп беру кезеңдеріне қарай қолданды.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(а) Шетел валютасы

Шетел валютасында жасалған мәмілелер Компанияның мәміле жасалған күнгі валюта бағамы бойынша функционалдық валютасымен көрсетіледі. Есеп берілген күнгі жағдайы бойынша сипатталған ақшалай активтері мен міндеттемелері сол есеп берілген күні қолданылатын валюта бағамына қарай функционалдық валютаға айырбасталады. Шетелдік валютада сипатталған ақшалай активтері мен міндеттемелерімен жасалған операцияларының табысы немесе зияны есеп беру кезінің соңына қарай валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға айырбасталған шетел валютасының сол кезеңдегі пайызы мен төлемдерінің қарқынды мөлшерлемесімен есептелген шамасына қарай түзетілген кезең басындағы функционалдық валютасының көнертілген құнының айырмашылығын білдіреді. Шетел валютасында сипатталып, әділ құнымен бағаланған ақшалай емес баптары мен міндеттемелері сол әділ құны анықталған күнгі айырбастау бағамдары бойынша функционалдық валютасына айырбасталады. Шетел валютасында сипатталып, іс жүзіндегі шығасылары көрсетілген ақшалай емес активтері мен міндеттемелері сол операция жасалған күнгі валюта бағамы бойынша функционалдық валютасына айырбасталады. Шетел валютасына айырбастау нәтижесінде орын алатын бағамдық айырмашылықтары, құнсыздану нәтижесінде орын алған жағдайларды айтпағанда, қолда бар, сатуға арналған үлестік қаржылық аспаптарын айырбастау кезінде орын алатын табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі. Осының салдарынан, өзге жиынтықты кірісінің құрамында көрсетілген бағамдық айырмашылықтары табысының немесе зиянының құрамына қайта сыныпталады.

Компания 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық есебін дайындау кезінде валюта айырбастаудың мынадай бағамдарын пайдаланған болатын:

<i>Валюта</i>	<u>2015 ж.</u>	<u>2014 ж.</u>
АҚШ-тың 1 доллары	340.01	182.35
1 еуро	371.46	221.59
1 фунт стерлингi	504.06	283.92
1 ресей рублі	4.61	3.13

(б) Сақтандыру шарттары

(i) Шарттардың сыныпталуы

Компанияның болашақта белгілі бір ықтимал жағдайлардың (бұдан былай –«сақтану» жағдайлары») сақтанушыға немесе оның бенефициариіне келеңсіз ықпал етуі мүмкіндігіне байланысты, мұндай жағдайлар орын ала қалған күнде, сақтанушыға немесе оның бенефициариіне оны өтеуге келісім бере отырып, екінші тараптың (бұдан былай – «сақтанушының») айтарлықтай сақтану тәуекелін өз мойнына алуы сақтандыру шарттары ретінде сыныпталады. Сақтандыру тәуекелі – қаржылық тәуекелден бөлек тәуекел. Қаржылық тәуекел – болашақта бір немесе бірнеше белгіленген сыйақы мөлшерлемелерінің, бағалы қағаздар құнының, тауарлардың бағасының, валюта бағамының, баға немесе мөлшерлеме индексінің, несие рейтингінің немесе несие индексінің, өзге де мән-жайлардың құбылуын білдіреді. Қаржылық емес мән-жайлардың құбылуы орын алған күнде, мұндай құбылмалы жағдайлар сақтандыру шартының тараптарына тән емес. Сақтандыру шарттары бойынша да белгілі бір қаржылық тәуекелдердің берілуі мүмкін.

Сақтандыру жағдайы Компанияның айтарлықтай қосымша сақтандыру сыйақысын төлеу қажеттілігіне жетелейтін жағдайда ғана сақтандыру тәуекелі айтарлықтай маңызды болып табылады. Шарт жасалған сәттен бастап, ол бойынша барлық құқықтар мен міндеттемелер толығымен орындалып, мерзімі аяқталмайынша, бұл шарт - сақтандыру шарты болып сыныпталады.

Сақтандыру тәуекелі сақтанушыдан Компанияға өтетін сақтандыру шарттары аса маңызды бола қоймайды, олар қаржылық аспаптар ретінде сыныпталады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттары, жалғасы

(ii) Сақтандыру шарттарының танылуы және бағалануы

Сыйақылар

Жалпы сақтандыру бойынша есептелген сыйақылар олардың толығымен немесе ішінара күйде, келесі есепке алу кезеңіне қатысы бар, не жоқтығына қарамастан, ағымдағы жылы заңды күшіне енетін, сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйақыларын қамтиды. Сыйақылар делдалдардың комиссиясы кіретін жалпы сомада көрсетіледі. Сыйақыларға салынатын алым-салықтар кірмейді. Алынған сыйақының еңбегі өтелген бөлігі кіріс деп танылады. Сыйақы сақтандыру жабылған күннен бастап сақтандыру тәуекелінің құрылымы негізінде бүкіл сақтану кезеңінде еңбегі төленген деп танылады. Қайта сақтандыруға берілген сыйақылар қайта сақтандыру қызметінің құрылымына сай шығындар деп танылады. Қайта сақтандыруға беріліп, танылмаған сыйақылардың біразы алдын-ала төлем деп қарастырылады.

Еңбегі өтелмеген сыйақылардың резервтері

Еңбегі өтелмеген сыйақылардың резервтері күнделікті барабар әдістің пайдаланылуы арқылы әрбір сақтандыру шартына жекелеген күйде есептелетін, келесі немесе одан кейінгі жылдары еңбегі өтеледі деп пайымдалып, қабылданған жалпы сыйақылардың біразын білдіреді.

Кезең бойы сақтандыру шартымен жабылған тәуекел деңгейінің кез келген өзгерісін сипаттау үшін қажет болған жағдайда резерві түзетілетін болады.

Кінәраттар

Кінәраттар төленбеген кінәрат резервтерінің өзгерісімен бірге, қаржылық жылы төленген кінәраттарды реттеу бойынша берілген кінәраттар мен шығындардан тұрады.

Төленбеген кінәраттар сол кінәраттарды реттеу мақсатына сәйкес сыртқы және ішкі шығасылармен қатар, мәлімделгеніне, не мәлімделмегеніне қарамастан, есеп беру кезеңінде келтірілген, бірақ, төленбеген, барлық кінәраттарды түпкілікті реттеуге байланысты бағаланған шығындарының шамасында Компанияның резервтерін құрайды. Төленбеген кінәраттар өткендегі тәжірибелерін, ұстанымын, заңнамадағы өзгерістерді, кінәраттарды реттеу рәсімдемелерінің өзгеруі іспетті сыртқы және ішкі пайымдалатын факторлардың тигізетін ықпалын назарға ала отырып, орын алған, бірақ, әлі мәлімделмеген кінәраттардың резервтерін құру мен дербес кінәраттардың бағалануы есебінен қалыптастырылады. Төленбеген кінәрат резервтері дисконтталмайды.

Жетекшілік кінәраттардың брутто резервтері мен қайта сақтандыру есебіне байланысты өтемақылары аталмыш ақпараттардың негізінде әділ сипатталған деп есептегенімен, түпкілікті міндеттемелері келесі ақпараттардың пайда болуы және мән-жайлардың орын алуы нәтижесінде өзгертін болады және құрылған резервтердің айтарлықтай түзетуіне әкеліп соқтыруы ықтимал. Өткен кезеңдерде құрылған кінәраттар бойынша белгіленген резерв сомасының түзетуі қаржылық есебінде осындай түзетулер енгізілген кезеңде сипатталады және маңызды болатын болса, жекелей ашылып көрсетіледі. Пайдаланылған әдістер мен өндірілген бағалар ұдайы қайта қарастырылып отырады.

(iii) Қайта сақтандыру активтері

Компания тәуекелдерін диверсификациялау арқылы өзінің таза әлеуеттік зиянын шектеу мақсатында қайта сақтандыруларды кәдуілгі қызметінің барысында іске асырады. Қайта сақтандыру шарттарын жасау барысында орын алған активтер, міндеттемелер және кірісі мен шығысы қайта сақтандыру келісімдерінің Компанияны сақтанушының алдындағы тікелей міндеттемелерінен босатпайтындықтан, сол сәйкес сақтандыру шарттары бойынша сәйкес активтерінен, міндеттемелерінен және кірісі мен шығысынан бөлек ескерілетін болады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттары, жалғасы

(iii) Қайта сақтандыру активтері, жалғасы

Айтарлықтай сақтандыру тәуекелінің берілуіне апарып соқтыратын шарттың құқықтары ғана қайта сақтандыру активтері ретінде ескеріледі. Айтарлықтай сақтандыру тәуекелі берілмейтін шарттың құқықтары қаржылық аспаптар ретінде ескеріліп, танылады.

Қайта сақтандыру бойынша берілген сақтандыру сыйақылары сәйкес сақтандыру шарттары бойынша сыйақыларының танылу негізіне сай келетін негізде шығын ретінде танылады. Қайта сақтандыруларға орай, жалпы сыйақының сақтандырылуы бойынша қайта сақтандырылатын тәуекелдердің пайымдаулы сипатының негізінде жабылатын кезеңде шығындарына жатқызылады. Қайта сақтандыру бойынша берілген сыйақылардың жұмсалмаған бөлігі қайта сақтандыру активтеріне жазылады.

Қайта сақтандыру активтері ретінде танылған сомасы сәйкес сақтандыру шарттарына қатысты, қолда бар резервтеріне баға беру негізінде бағаланады.

Қайта сақтандыру бойынша активтері төленген кінәраттарға қатысты қайта сақтандырушы-компаниялардан алынатын өтемдерін қамтиды. Олар қаржылық жағдайы жөніндегі есепте сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі іспетті сыныпталады.

Қайта сақтандырушыға шарттың қолданылу мерзімінде төленетін таза сома Компанияның осындай шарттары бойынша өзінің құқықтарына қатысты танылған қайта сақтандыру активтерінен гөрі азырақ болуы мүмкін.

Қайта сақтандыру активтері әрбір есеп беру күні құнсыздануына қарай бағаланады. Актив бастапқы танылғаннан кейін орын алған оқиғаның нәтижесінде сол оқиға объективті сипатта дәлелденген күнде, Компания алынатын соманың барлығын өтей алмайтын болса және бұл сома Компанияның қайта сақтандырушыдан алатын сомасына қарай, орынды бағалануы ықтимал жағдайларға ықпал етуі мүмкін болса, құнсызданған болып есептеледі.

(iv) Сақтандыруға есептелетін комиссиялық шығындар

Сақтандыру шарттарының комиссиялық шығындары сақтандыру агенттеріне және брокерлерге төленген комиссиялық сыйақы сынды тікелей шығасыларын, сақтандыру полистерінің шығарылуын және өзге де ұсыныстардың қарастырылуына байланысты әкімшілік шығындар сияқты жанама шығасыларын қамтиды.

Сатып алу шығасылары бастапқыдан-ақ болашақ кезеңге өткізіліп, кейін шарттың бүкіл қолданылу мерзімі бойы әрбір күнге есептелген негізде әрбір сақтандыру шартына жекелей, келесі жылдардағы табысының немесе зиянының құрамына жатқызылады.

(v) Міндеттемелерінің орындылығын тексеру

Міндеттемелердің орындылығының тексерілуі сақтандыру шарттары бойынша белгіленген резервтерінің жеткіліктілігін анықтау мақсатында әрбір есеп берілетін күні жүзеге асырылады. Ақшалай қаражаттардың барлық болашақтағы бітім-шарттық ағыстарының ағымдағы ең үздік бағалары мен зияндарының реттелуі бойынша шығындары, сақтандыру шарттары бойынша резервтеріне қарай міндеттемелерінің орындалуына тағайындалған активтерінен түсетін инвестициялық кірістері көрсетілген тексерулер жүргізілген кезде пайдаланылады. Резервтерінің жеткіліксіздігі анықталған жағдайда, қосымша резерв құрылады. Тапшылығы бір жылдық табысының немесе зиянының құрамында танылады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттары, жалғасы

(vi) *Сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық және несиелік борышкерлігі*

Сақтанушының, агенттердің және қайта сақтанушының алдындағы борышкерлік сомасы қаржылық аспаптары болып табылады және сақтандыру бойынша дебиторлық және сақтандыру шарттарының резервіне немесе қайта сақтандыру активтеріне емес, несиелік борышкерлік сомасына жазылады.

(в) **Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері**

Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері кассадағы қолма-қол банкноттары мен тиындарын, банкідегі бос жатқан қалдықтарын, сондай-ақ, әділ құнының өзгеруі айтарлықтай тәуекелге тап бола қоймайтын, бастапқы өтелу мерзімі үш айдан кем мерзімді құрайтын, өтімділігі жоғары болып табылатын, Компанияның қысқа мерзімдік міндеттемелерін реттеуге пайдаланатын қаржылық активтерін қамтиды. Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері қаржылық жағдайы жайлы есепте көнертілген құнымен сипатталады.

(г) **Банктегі шоттары және депозиттері**

Компанияның банкте үш айдан астам уақытқа түрлі өтелу мерзімі белгіленген аванстары мен депозиттері бар. Өтеу мерзімі қатаң белгіленген банкідегі қаражаттары кейін қарқынды пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланады. Банктегі шоттары және депозиттері егер болған жағдайда, құнсызданудан келтірілген зиянының кез келген резерві шегерілген күйде сипатталады.

(д) **Негізгі қаражаттары**

(i) *Меншікті активтері*

Негізгі қаражаттарының нысандары көнеруінің жинақталуы мен құнсыздануынан келтірілген зияны шегерілген, іс жүзіндегі құнымен сипатталады.

Егер негізгі қаражаттардың нысаны тиімді пайдаланылу мерзімі әртүрлі болатын бірнеше құрамнан тұратын болса, мұндай құрамдары негізгі қаражаттардың жекелеген нысандары іспетті сипатталады.

(ii) *Көнеруі*

Негізгі қаражаттарының көнеруі олардың тиімді пайдаланылуы ұсынылған мерзімде бірқалыпты әдіспен есептеліп, табысының немесе зиянының құрамында сипатталады. Нысанның көнеруі сатылып алынған күннен-ақ есептеліне бастайды, ал, шаруашылық әдіспен өндірілген негізгі қаражаттардың нысаны үшін – нысанның құрылысын салу аяқталған сәттен бастап, пайдаланылуға даяр болған сәттен есептелінеді. Жер телімдері бойынша көнеру есебі жүргізілмейді. Негізгі қаражаттардың түрлі нысандарының тиімді пайдалану мерзімін төмендегідей беруге болады:

- Ғимараттар	50-70 жыл;
- Компьютерлер және жабдықтаулар	2-10 жыл;
- Көлік құралдары	4-6 жыл;
- Өзгелері	2-15 жыл.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(е) Материалдық емес активтер

Сатылып алынған материалдық емес активтері қаржылық есепте жинақталған көнеруі мен құнсыздану зиянын шегеріп тастағандағы іс жүзіндегі шығасылары бойынша сипатталады.

Арнайы бағдарламалық қамту лицензиясын сатып алу мен оның енгізілуіне жұмсалатын шығасылары сәйкес материалдық емес активтерінің құнына капиталдандырылады.

Материалдық емес активтері бойынша көнеруі олардың пайымдаулы тиімді пайдаланылу мерзіміне біркелкі әдіспен есептеліп, табысының немесе зиянының құрамында сипатталады. Материалдық емес активтерінің тиімді пайдаланылу мерзімі 5 (бес) жылды құрайды.

(ж) Инвестициялық меншік

Инвестициялық меншікке әдеттегі шаруашылық қызметі барысында, өндірісте пайдалану немесе тауарларды жеткізу, қызмет көрсету немесе әкімшілік қызметті атқару барысында сатуға арналмаған, жалдауға беруден және/немесе оның нарықтық құнының артуынан табыс табу көзделген меншігі жатады. Инвестициялық меншік жинақталған көнеруі мен құнсыздану зияны шегерілген іс жүзіндегі шығасыларымен бағаланады.

Егер инвестициялық меншік нысанын пайдалану сипаты өзгеріп, ол негізгі қаражаттардың санатына қайта сыныпталатын болса, онда бұл нысанның қайта сыныпталған күнгі әділ құны оның қаржылық есепте келесіде сипатталуы мақсатында осы нысан бойынша іс жүзінде жұмсалған шығасыларына айналады.

(з) Қаржылық аспаптар

(і) Қаржылық аспаптардың сыныпталуы

Өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптары төмендегідей қаржылық активтерін немесе міндеттемелерін білдіреді:

- ең алдымен, таяу болашақта сату немесе сатылып алу мақсатында сатылып алынады немесе туындайды;
- бірлесе басқарылатын сәйкестендірілген және өткенде ғана қысқа мерзімдік табыс түскені дәлелденген қаржылық аспаптар қоржынының бір бөлігі болып табылады;
- өндірілген болып табылады (қарқынды болып табылатын, іс жүзінде пайдаланылатын хеджирлеу аспаптарымен және құрылған немесе қаржылық кепілдік шарттары болып табылатын, өндірілген аспаптарын айтпағанда); не болмаса
- бастапқы танылған сәтте өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған санатқа белгіленген болып табылады.

Егер төмендегі талаптардың бірі орындалатын болса, Компания қаржылық активтерін және міндеттемелерін өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған санатқа белгілей алады:

- активтерін және міндеттемелерін басқару, ішкі есептердегі олардың бағалануы және сипатталуы әділ құнымен жүзеге асырылатын болса;
- мұндай әдіс басқаша болуы ықтимал бухгалтерлік есепке алу ісінің сәйкессіздігіне түпкілікті немесе айтарлықтай жол бермейді; немесе

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(з) Қаржылық аспаптары, жалғасы

(i) Қаржылық аспаптарының сыныпталуы, жалғасы

- актив немесе міндеттеме ол болмаған күнде шартқа сай пайымдалатын ақшалай қаражат ағысын айтарлықтай өзгертетін қаланып, өндірілген аспабын қамтиды.

Қаржылық аспабының бастапқы танылған кезде оны жіктеуге болатын санатын жетекшілік анықтайды. Өндірілген аспаптар мен бастапқы танылған сәтте өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілген, әділ құнымен бағаланған санаттағы қаржылық аспаптары өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталмайды. Егер қаржылық активтері несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің санатына сай келетін болса, олар өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталуы мүмкін немесе егер, Компания аталмыш активтерді таяу болашақта немесе олардың өтелу мерзіміне дейін ұстап қалуға ниетті болса және мүмкіншілігі бар болса, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер санатына қайта сыныпталуы мүмкін. Басқа қаржылық аспаптары тек сирек жағдайларда ғана өзгертін, сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталуы мүмкін. Сирек жағдайлар деп таяу арада қайталануы неғайбыл, некен-саяқ жағдайларды айтамыз.

Несие және дебиторлық борышкерлік белсенді нарықта өтімді емес қатаң белгіленген немесе белгіленген төлемдерімен өндірілмеген активтерін білдіреді, Компанияның төмендегідей іске асыруға ниетті активтерінен басқа:

- дереу сатуға немесе таяу болашақта сатуға ниетті,
- бастапқы танылған кезде өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған санатына жіктелгендері;
- бастапқы танылған кезде сатуға арналған, қолда бар санатына жіктелгендері, не
- Компанияның ол бойынша несиенің құнсыздануынан бөлек себептермен, бастапқыда жүзеге асырылған барлық инвестицияларын өтей алмауы мүмкін.

Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары өтеу мерзімі келгенге дейін ұстауға ниетті және ұстауға қабілетті қатаң белгіленген немесе белгіленген төлемдері және өтеу мерзімі қатаң белгіленген, өндірілмеген қаржылық активтерін білдіреді, Компанияның төмендегідей белгілегендерінен басқа:

- Компания бастапқы танылған кезде өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған санатына жіктегендері;
- Компанияның сатуға арналған, қолда бар санатқа жіктегендері; не
- Несиелер және дебиторлық борышкерлік сипатына сай келетіндері.

Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтері өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған қаржылық активтерін немесе өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын, несиелерінің және дебиторлық борышкерліктерінің сипатына жатпайтын, сатуға арналған, қолда бар санатқа белгіленген, өндірілмеген қаржылық активтерін білдіреді.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(з) Қаржылық аспаптары, жалғасы

(ii) Қаржылық аспаптарының қаржылық есепте танылуы

Қаржылық активтері және міндеттемелері қаржылық жағдайы жөніндегі есепте Компания сол қаржылық аспаптарына байланысты шарттық қарым-қатынасқа түскен кезде сипатталатын болады. Қаржылық активтерді сатып алудың барлық әдеттегі жағдайлары есеп-қисап айырылысқан күні сипатталады.

(iii) Қаржылық аспаптар құнының бағалануы

Қаржылық активтері және міндеттемелері бастапқыда әділ құнымен бағаланады, қаржылық активтерінің және міндеттемелерінің шығарылуына және сатылып алынуына тікелей жатқызылған мәмілелердің шығасылары, өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланбаған жағдайлар оған қоса көрсетіледі.

Бастапқы танылғаннан кейін актив болып табылатын өндірілген аспаптарды қоса, қаржылық активтері сатылу немесе өзге де жолдармен шығуының нәтижесінде белгіленуі мүмкін мәмілелер бойынша қандай-да бір шығасылары шегерілместен, әділ құнымен бағаланады. Оған төмендегілерін қоспағанда:

- қарқынды сыйақы мөлшерлемелік әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланатын несиелерін және дебиторлық борышкерліктерін;
- қарқынды сыйақы мөлшерлемелік әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланатын, өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын;
- әділ құнын сенімді деңгейде анықтау мүмкін емес, белсенді нарықта өтімді емес, үлестік аспаптарға енгізілетін инвестициясын. Мұндай аспаптар қаржылық есепте іс жүзіндегі шығасылары бойынша сипатталады.

Өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған, қаржылық міндеттемелерінен басқа барлық қаржылық міндеттемелері және әділ құнымен сипатталған қаржылық активі танылуының доғарылу шартына сай келмеген кезде орын алатын барлық қаржылық міндеттемелері көнертілген құнымен бағаланатын болады.

(iv) Көнертілген құны

Қаржылық активінің немесе қаржылық міндеттемелерінің көнертілген құны сол қаржылық активі немесе қаржылық міндеттемелері бастапқы танылған кезде қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің әдісін пайдалану арқылы анықталған, сондай-ақ, құнсыздануынан келтірілген зияны шегерілген, бастапқыда танылған құны мен өтелу кезіндегі құнының арасындағы айырмашылығының жинақталған көнеру шамасына түзетілген, борышкерліктің негізгі сомасының төлемі шегерілгеннен кейінгі бастапқы танылған кезде бағаланған қаржылық активінің немесе міндеттемелерінің құнын білдіреді. Сыйақылары мен дисконттарының шамасы, сондай-ақ, мәмілелер бойынша жұмсалған шығасылар сомасы сәйкес аспаптың баланстық құнына жазылады да, сол аспаптың қарқынды сыйақы мөлшерлемесіне қарай көнертіледі.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(з) Қаржылық аспаптары, жалғасы

(v) Әділ құнымен бағалау қағидалары

Әділ құны негізгі нарықта сол нарыққа қатысушылардың арасында ұйымдастырылған немесе мұндай нарық болмаған жағдайда, Компанияға әділ құнына баға берілетін күні ашық, анағұрлым тиімді нарықта жүзеге асырылған операциялық шарттарына қарай міндеттемелері берілген кезде төленетін немесе активтері сатылған кезде алынатын бағасын білдіреді. Міндеттемелерінің әділ құны міндеттемелерінің орындалмай қалу тәуекелін сипаттайды. Компания, аспаптың әділ құнын сол аспаптың белсенді нарықтағы өтімділігін мейлінше пайдалану арқылы бағалайды. Егер активтер немесе міндеттемелер бойынша операциялар айтарлықтай жиі жүзеге асырылатын болса және тұрақты түрде өтімділігін анықтауға болатын жеткілікті ауқымда жасалатын болса, нарық белсенді деп танылады.

Компанияның белсенді нарықта ағымдық өтімділігі болмаған жағдайда, байқалатын бастапқы мәліметтері барынша жоғары қарқында пайдаланылатын және байқалмайтын бастапқы мәліметтері барынша төмен екпінмен пайдаланылатын бағалау әдістері қолданылады. Бағалаудың таңдалған әдістері нарыққа қатысушылар мұндай жағдайларда назарға ұстайтын барлық факторларды қамтиды.

Бастапқы танылу кезінде қаржылық аспаптың әділ құнының ең үздік айғағы, әдетте мәміле жасау бағасы болып табылады, яки, төленген немесе алынған өтемнің әділ құны. Егер Компания әділ құны бастапқы танылған кезде мәміле жасалған бағасынан айрықшаланатынын анықтаса және әділ құны ұқсас активтерге немесе міндеттемелерге арналған ағымдағы өтімділігі расталмаған жағдайда және тек бақыланатын бастапқы мәліметтерін пайдаланатын бағалау әдістеріне негізделмейтін болса, қаржылық аспап бастапқыдағы танылуы мен мәмілені бағалау кезіндегі әділ құнының арасындағы айырмашылығын шегеру үшін түзетілген әділ құнымен бағаланатын болады. Бастапқы танылғаннан кейінгі айырмашылығы аспаптың бүкіл мерзімі бойы сәйкес күйде табысының немесе зиянының құрамында, бірақ, бағасы байқалатын бастапқы мәліметтерімен толық расталатын немесе операция аяқталып қойған кезден кешіктірілмей сипатталатын болады.

Егер әділ құнымен бағаланған актив немесе міндеттеме сұраныс пен ұсыныс бағасына ие болатын болса, активтері және ұзақ мерзімдік ұстанымдары сұранысы мен міндеттемелерінің негізінде бағаланады, ал, қысқа мерзімдік ұстанымдары ұсыныс бағасының негізінде бағаланатын болады.

Компания өзгерістер орын алған, есеп беру кезеңінің соңындағы әділ құнының сатылық деңгейлерінің арасындағы өзара аударуларын таниды.

(vi) Келесі бағалау кезінде орын алған табысы немесе зияны

Қаржылық активтерінің немесе міндеттемелерінің әділ құны өзгерген кезде орын алатын табысы немесе зияны мынадай сипатталады:

- өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланатын санатқа сыныпталған қаржылық аспаптарының табысы немесе зияны сол табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі;

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(з) Қаржылық аспаптары, жалғасы

(vi) Келесі бааланған кезде орын алатын табысы немесе зияны, жалғасы

- қолда бар, сатуға арналған қаржылық активінің табысы немесе зияны капиталының құрамында (құнсыздану зиянын немесе қолда бар, сатуға арналған қарыз бойынша қаржылық аспаптарының шетелдік валютадағы қалдықтарының аударылуынан түсетін табысынан немесе зиянынан басқа) активінің танылуы доғарылғанға дейінгі бұрын капиталының құрамында сипатталып, кейін табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, жинақталған табысы немесе зияны өзге де жиынтықты кірісі ретінде сипатталады. Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің пайыздық кірістері орын алған кездегі қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің әдісін пайдалану арқылы табысының немесе зиянының құрамында сипаттайды.

Көнертілген құнымен көрсетілетін қаржылық активтері немесе міндеттемелері бойынша табысы немесе зияны сол қаржылық активтерінің немесе міндеттемелерінің танылуы доғарылған немесе құнсызданған жағдайда, сондай-ақ, сәйкес көнеруін есептеу барысында табысының немесе зиянының құрамында сипаттайды.

(vii) Танылуының доғарылуы

Компания аталмыш қаржылық активіне орай жасалған шартпен көзделген ақшалай қаражат ағысына деген құқығынан айрылған кезде сол қаржылық активтерін тануын доғарады немесе

Компания өзінің активтен түсетін ақша түсімдерін алу құқықтарын берген күнде, дегенмен, онымен байланысты барлық дерлік тәуекелдері мен игіліктерін бермеген, не толығымен сақтап та қалмаған болса, сондай-ақ, активтерге бақылау жүргізу құқықтарын бермеген болса, аталмыш есепте мұндай актив Компанияның осы активке қатысты шамасында көрсетіледі. Компанияның құрған немесе сақтап қалған, танылуының доғарылуы мақсатында оған қатысты талаптары орындалып, берілген қаржылық активтеріне қатысуының кез келген үлесі қаржылық жағдайы жөніндегі есепте жекелеген активі немесе міндеттемелері ретінде танылады. Компания оған қатысты шарттық міндеттемелері орындалатын, жоққа шығарылатын немесе доғарылатын қаржылық міндеттемелерін тануын доғарады.

Компания қаржылық жағдайы жөніндегі есепте танылған активтерінің берілетін талаптары бойынша мәмілелерін жасайды, бірақ, бұл ретте, берілген активтеріне деген меншік құқығынан шығатын тәуекелдері мен пайдасының барлығын дерлік немесе ішінара сақтап қалады. Барлық немесе барлық дерлік тәуекелдері мен пайдасы сақталған жағдайда, Компания берілген активтерін тануын доғармайды.

Компанияның қаржылық активке деген меншік құқығынан шығатын барлық дерлік тәуекелдері және пайдасы сақталып қалатын мәмілелер жасалған кезде, егер Компания оған бақылау жүргізу құқығынан айрылған болса, Компанияның сол активті тануы доғарылады.

Егер Компания активін берген кезде оны бақылау құқығын сақтап қалған болса, аталмыш актив құнының өзгеруіне байланысты, сол активке араласу үлесіне құқылы.

Компания өндіріп алу мүмкін емес деп тапқан активтерін сызып, есептен шығарып тастайды.

(viii) Активтері мен міндеттемелерінің өзара есеп айрылысуы

Компанияның қаржылық активтері және міндеттемелері қаржылық жағдайы жөніндегі есебінде өзара есептеліп, оған заңды негіз болған жағдайда және тараптар борышкерліктері бойынша өзара есеп айырылысуға деген немесе активті іске асыруға және міндеттемелерін бір уақытта атқаруға ниетті болған жағдайда, қаржылық жағдайы туралы есепте ашық күйде сипатталады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану

Компания әрбір есеп беру кезеңінің соңында қаржылық активінің немесе қаржылық активтер тобының құнсыздануы туралы айғақтардың нақты болуына баға береді. Мұндай куәландырулар болған жағдайда, Компания құнсызданудан келтірілген кез келген зиян мөлшерін бағалайды.

Қаржылық актив бастапқы танылғаннан кейін бір немесе бірнеше оқиғалардың нәтижесінде құнсызданудан зиян келтірілгені жөніндегі нақты айғақтар болған күнде ғана (зиян келтіру жағдайының орын алуы) және аталмыш оқиғаның (немесе оқиғалардың) қаржылық активке немесе қаржылық активтердің бір тобына орай, болашаққа пайымдалған ақша ағысына ықпал еткені нық сенімділікпен бағаланған күнде ғана қаржылық актив немесе қаржылық активтердің бір тобы құнсызданған деп танылады.

Қаржылық активтердің құнсыздануының орынды айғақтары міндеттемелердің орындалмауын (дефолт) немесе заемшының тарапынан төлемнің кешіктірілуін, заемшының шарттық міндеттемелерін орындамауын немесе шарттық талаптарын бұзуын, қаржылық активтің немесе бір топ қаржылық активтердің кез келген өзге жағдайларда Компания қарастырмайтын, заемшының немесе эмитенттің банкротқа ұшырау сипаттары, бағалы қағазға арналған белсенді нарықтың жоғалуы, қамту құнының төмендеуі немесе активтердің тобына қатысты байқалған жағдайлар, мысалы, топқа кіретін заемшылардың төлем қабілеттілігінің нашарлауы немесе атаулы бір топқа кіретін заемдық міндеттемелерінің орындалмауына апарып соқтыратын экономикалық жағдайлардың өзгеруі (дефолт) сынды қайта құрылымдалуын қамтиды.

Инвестицияның әділ құнының айтарлықтай және ұзақ уақыт бойы қолда бар, сатуға арналған үлестік құнды қағаздан сол құнды қағаз бойынша іс жүзіндегі шығасылар құнына дейін төмендей беруі оның құнсыздануының орынды айғағы болып табылады.

(і) Көнерген құнымен сипатталған қаржылық активтері

Көнерген құнымен сипатталған қаржылық активтері, ең алдымен несиелерден және өзге де дебиторлық борышкерліктерден (бұдан былай – «несиелер және дебиторлық борышкерліктер») тұрады. Компания құнсыздану ықтималдылығын анықтап отыру мақсатында несиелері мен дебиторлық борышкерліктеріне ұдайы баға беріп отырады.

Компания алдымен несиелер мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздануының айғақтары жекелеген күйде маңызды болса, сол жекелеген күйде бағалап алады, содан соң аса маңызды болып табылмайтын несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану айғақтарын ұжымды түрде бағалайды. Егер Компания жекелеген күйде бағаланған несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану айғақтары жоқтығын анықтайтын болса, маңызды болсын, не маңызды болмасын, несиелері мен дебиторлық борышкерліктері ұқсас несиелік сипаттамалары бойынша несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің тобына қоса жазылып, ұжымдық сипаттағы активтер тобының құрамында құнсыздану мәніне қарай бағаланады. Құнсыздануынан зиян келтірілген немесе зияны әлі де бар құнсыздану мәніне қарай жекелей бағаланған несиелері мен дебиторлық борышкерліктері құнсыздану мәнінің ұжымдық бағасына қосылмайды.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану, жалғасы

(i) Көнертілген құнымен сипатталған қаржылық активтер, жалғасы

Несие немесе дебиторлық борышкерлікке орай құнсызданудан зиян келтірілгені туралы негізделген айғақтар болған жағдайда, зиян сомасы несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің және ағымдағы сәтке келтірілген болашаққа пайымдалған ақшалай қаражат ағысының баланстық құнының айырмашылығы ретінде көрсетіледі. Ол несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің бастапқы қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің пайдаланылуымен дисконтталған кепілдіктер мен қамтулардың өтемді құнын қоса қамтиды. Жасалған шарттарға сай ақшалай қаражат ағысы және ағымдағы экономикалық жағдайды сипаттайтын, қолда бар сәйкес ақпараттардың негізінде түзетілген зиян алудың тарихи тәжірибесі болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысын алуды анықтауға қызмет етеді.

Бірқатар жағдайларда несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің құнсыздануынан келтірілген зиянды анықтауға арналған қолда бар мәліметтер шектеулі болуы мүмкін немесе бұдан былай ағымдағы талаптар мен жағдайларға сай келмеуі ықтимал. Мұндай жағдай, егер заемшы қаржылай қысылып қалған жағдайда, ал, осындай заемшыларға қатысты ашық ақпараттар орын алып жатады. Мұндай жағдайларда Компания құнсызданудан келтірілетін зиян сомасын анықтауда өзінің талқылаулары мен тәжірибесіне сүйенеді.

Несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің құнсыздануынан келтірілген зиянның барлығы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады және егер өтелетін құнның келесі ұлғаюы зиянның құнсызданудан келтірілгені танылғаннан кейін болған оқиғаға орынды дәрежеде байланысты бола алады.

Егер өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар немесе дебиторлық борышкерліктер бойынша өндіріп алу мүмкін болмаса, онда талап құнсыздануға орай сәйкес резерв есебіне жазылады. Жетекшілік Компанияның өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары және дебиторлық борышкерліктері мүмкін емес деп табатын болса және активтерді өндіріп алуға байланысты барлық рәсімдемелері аяқталды деп шешетін болса, өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын немесе дебиторлық борышкерліктерін (және кез келген құнсыздануға орай резервтерін) сызып тастайды.

(ii) Іс жүзіндегі шығасыларымен сипатталатын қаржылық активтері

Іс жүзіндегі шығасыларымен сипатталатын қаржылық активтері олардың әділ құнын сенімділікпен анықтауға болмайтындықтан, әділ құнымен сипатталмайтын, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің құрамына қосылған, өтімді емес үлестік аспаптарын қамтиды. Мұндай инвестициялардың құнсызданғаны жөнінде негізделген айғақтар бар болса, құнсызданудан келтірілген зияны инвестицияның баланстық құны мен осыған ұқсас қаржылық активтер бойынша табыстың ағымдағы нарықтық шамасын пайдалану арқылы дисконтталған ағымдағы сәтке келтірілген, болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттар ағысының құны арасындағы айырмашылығы ретінде есептеледі.

Көрсетілген инвестициялардың құнсыздануынан келтірілген барлық зияны табысының немесе зиянының құрамында сипатталып, қайта қалпына келтірілмейді.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану, жалғасы

(iii) Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері

Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің құнсыздануынан келтірілетін зиян қайта сыныпталған түзетулер ретінде табысының немесе зиянының құрамына, өзге де жиынтықты кірісінің құрамында танылған жинақталған зиянының аударылуы арқылы танылады. Өзге жиынтықты кірісінен табысының немесе зиянының құрамына қайта сыныпталған, жинақталған зияны негізгі соманың кез келген төлемдері шегерілгендегі сатып алған құны мен көнеруінің және осыған дейін табысының немесе зиянының құрамында танылған, құнсызданудан келтірілген зияны шегерілген, ағымдағы әділ құнының арасындағы айырмашылығын білдіреді. Ақшаның уақытша құнына жататын құнсыздану резервінің өзгеруі пайыздық кіріс құрамы ретінде сипатталады.

Егер келесі кезеңдерде қолда бар, сатуға арналған, құнсызданған қарыздық бағалы қағаздардың әділ құны өсетін болса және оның өсуі табысының немесе зиянының құрамындағы құнсыздануынан зиян келтірілгені танылған жағдайдан кейін орын алған мән-жайларға байланыстылығы негізделген күнде, оның құнсыздануынан келтірілген зияны қайта қалпына келтіріледі және қайта қалпына келтірілген шамасы табысының немесе зиянының құрамында танылатын болады. Алайда, қолда бар, сатуға арналған, құнсызданған бағалы үлестік қағаздардың әділ құнының кез келген келесі кезеңдерде қайта қалпына келтірілуі өзге жиынтықты кірісінің құрамында танылады.

(iv) Қаржылық емес активтер

Кейінге қалдырылған салық активтерінен бөлек қаржылай емес активтері құнсыздану сипаттарының болуына орай, әрбір есеп беру күнгі жағдайына қарай бағаланып отырады. Қаржылық емес активтердің өтелетін құны сатылуына және пайдалану құндылығына байланысты шығындары шегерілген едәуір жоғарылау әділ құнының шамасы болып табылады. Пайдаланылуынан түсетін құндылығын анықтау кезінде болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысы олардың ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық құнын сипаттайтын және сол активке тән тәуекелдерін сипаттайтын, салық салынғанға дейінгі дисконтталған мөлшерлемесін пайдалану арқылы ағымдағы сәтке келтірілген құнына дисконтталады. Ақшалай қаражат ағысын қарқындата қоймайтын, өзге активтермен күшейе қоймайтын, ақшалай қаражат ағысына айтарлықтай тәуелді бола қоймайтын активке арналған өтелетін құны сол актив жататын, ақшалай қаражат ағысын үдететін, активтердің тобына анықталады. Құнсыздануынан келтірілетін зияны ақшалай қаражат ағысын үдететін активтің немесе бір топ активтердің баланстық құны оның өтелетін құнынан жоғары болған кезде анықталады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан келтірілетін зиянның барлығы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады және тек өтелетін құны анықталған кезде пайдаланылатын бағалары өзгерген күнде ғана қайта қалпына келтіріледі. Активтің құнсыздануынан келтірілетін кез келген зиян, егер құнсыздануынан келтірілетін зиян қаржылық есепте сипатталмаған күнде қалыптасатын баланстық құнынан (көнеруі шегерілгеннен кейін) аспайтын болса, сол активтің баланстық құнынан аспайтын ауқымда қайта қалпына келтіріледі.

(к) Резервтер

Резерв қаржылық жағдайы жөніндегі есепте, егер Компанияның болған жағдайдың нәтижесінде заңды немесе негізделген міндеттемелері орын алған күнде және сол міндеттемелерін орындау үшін қаражаттар қажет болатын жағдайда орын алады. Егер мұндай міндеттемелерінің сомасы қомақты болатын болса, резервтер ақшаның ағымдағы уақытша құнын сипаттайтын, салық салынғанға дейінгі болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысын және қажет болған кезде сол міндеттемелерге тән тәуекелдерін дисконттау арқылы анықталады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(л) Акционерлік капитал

(i) Қарапайым акциялар

Қарапайым акциялар капитал ретінде сыныпталады. Қарапайым акциялардың шығарылуына байланысты шығасылары және акцияларының опциондары кез келген салық әсері шегерілгендегі капиталының кемуі ретінде танылады.

(ii) Меншікті акцияларының сатылып алынуы

Компания өзінің меншікті акцияларын сатып алған жағдайда, оның сатылып алынуына жұмсалған төлеммен қоса, шығасылары осы қаржылық есебінде капиталының кемуі ретінде сипатталады.

(iii) Дивидендтері

Компанияның дивидендтерін жариялап, шығару мүмкіншілігі Қазақстан Республикасының қолданылатын заңнамасына сәйкес реттеледі.

Қарапайым акциялар бойынша дивидендтері қаржылық есебінде жариялануына қарай бөлінбеген табысы ретінде сипатталады.

(м) Салық салымы

Жан басы салығы ағымдағы салық сомасы мен кейінге қалдырылған салық сомасын қамтиды. Жан басы салығы өзге жиынтықты кірісінің құрамында сипатталатын операцияларына жататын сомадан басқа толық ауқымдағы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады немесе тікелей капитал шотында сипатталатын меншік иелерімен жүргізілетін операцияларының сомасында, сәйкесінше өзге жиынтықты кірісінің құрамында немесе тікелей капиталының құрамында сипатталады.

Ағымдағы жан басы салығы есеп берілетін күні қолданылатын мөлшерлеменің ескерілуімен бір жылғы салық салынатын табысының пайымдаулы мөлшерінен, сондай-ақ, осыған дейінгі есеп берілген жылдардағы жан басы салығын дәйектеу нәтижесінде пайда болған міндеттемелерінің сомасымен есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері баланстық міндеттемелер әдісін пайдалану арқылы уақытша айырмашылығына қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған табыс салығы активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы және олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмашылығы бойынша қаржылық есептің мақсатында көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер бастапқыда жүзеге асырылуы кезінде бухгалтерлік пайдасына да, салық салынатын пайдасына да еш ықпал етпейтін активтері мен міндеттемелеріне қатысты танылмайды.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерінің есебі Компанияның есеп беру кезеңінің соңында активтері мен міндеттемелерінің баланстық құнын өтеуді немесе төлеуді жоспарлап отырған тәсіліне байланысты салық салдарларын сипаттайды.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен салық міндеттемелерінің шамасы болашақта есеп беру күнгі жағдайы бойынша заңды күшіне енгізілген немесе қолданылатын талаптарына негізделі отырып, уақыт айырмашылығы қайта қалпына келтірілуі кезінде қолданылатын салық мөлшерлемелеріне қарай анықталады.

Кейінге қалдырылған салық активтері болашақта уақыт айырмашылығын, салық бойынша қабылданбаған шығындарды және пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін жабуда жеткілікті деңгейдегі салық салымының табысын алу ықтималдылығына қарай сипатталады. Кейінге қалдырылған салық активтерінің көлемі оған қатысты шегерілген уақыт айырмашылығын пайдалануға болатын, салық салымы табысының алынуы неғайбыл болуы деңгейіне қарай кеми береді.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(н) Қаржылық есептегі кірісінің және шығысының танылуы

Пайыздық кірістері және шығыстары қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің пайдаланылуымен табысының немесе зиянының құрамында сипатталады.

Өзге комиссиялар, сондай-ақ, өзге де кірісі және шығысы сәйкес қызмет көрсетілген күнгі табысының немесе зиянының құрамында сипатталады.

Дивидендтер түріндегі кірісі сол дивидендтер жарияланған күнгі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі.

Операциялық жалдау шарттары бойынша төлемдер жалдау шартының бүкіл мерзіміне қарай біркелкі қалыпта табысының немесе зиянының құрамында танылады. Алынған жеңілдіктер сомасы жалдау шартының бүкіл мерзіміне қарай жалдау шығынының жалпы шамасын төмендетеді.

(о) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері

Бірқатар жаңа стандарттар, стандарттарға енгізілген түзетулер және түсініктемелер 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әлі қолданысқа енгізілмеді және аталмыш қаржылық есебін дайындау кезінде қолданылмады. Аталған жаңа енгізулердің ішіндегі төмендегі стандарттар, түзетулер және түсініктемелер Компанияның қызметіне ықпал етуі мүмкін. Компания аталған стандарттар мен түсініктемелер заңды күшіне енгізілген күннен бастап қолдануды жоспарлап отыр.

- 2014 жылғы шілдеде жарияланған ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» стандарты ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» стандартындағы тиісті нұсқауларының орнын ауыстырады. ҚЕХС (IFRS) 9 қаржы құралдарын жіктеу және бағалау жөніндегі қайта қаралған нұсқауларын, соның ішінде «несиенің пайымдаулы зияны» бойынша қаржылық активтердің құнсыздануынан келтірілетін зиянын есепке алудың жаңа үлгісін және хеджірлеу операцияларын есепке алу жөніндегі жаңа талаптарын қамтиды. Бұған қоса, аталған стандарт ҚЕХС (IAS) 39 стандартынан қаржы құралдарының танылуы және танылуының доғарылуы жөніндегі нұсқаулықтарын қамтиды. Компания осы жаңа стандарттардың қаржы құралдарының есепке алыну үрдісіне елеулі өзгерістер енгізеді және қаржылық есепке елеулі ықпал етеді деп таниды. Компания бұл өзгертулердің тигізетін ықпалына баға бермеді. Стандарттар 2018 жылғы 1 шілдеден немесе кейінірек басталатын жылдық есеп беру кезеңдеріне қатысты қолданылатын болады. Компания бұл стандарттарды мерзімінен бұрын қолдануға ниетті емес.
- Әртүрлі «ҚЕХС жетілдірулері» әрбір стандартқа қатысты қарастырылады. Ұсыну, тану немесе бағалау мақсатында бухгалтерлік есеп-қисап жүргізудегі өзгерістерге алып келетін барлық түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан кейін заңды күшіне енеді. Компания өзінің қаржылық жағдайына немесе қаржылық нәтижелеріне жетілдірулердің ықпал ету ықтималдылығына талдаулар жүргізген жоқ.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару

Компания сақтандыру тәуекелін аудару шарттарын жасайды. Бұл тарауда аталған тәуекелдердің жалпылама сипаттамалары мен Компанияның оны басқару әдіс-тәсілдері ұсынылып отыр.

(а) Тәуекелді басқару мақсаты және сақтандыру тәуекелін төмендету саясаты

Компанияның сақтандыру тәуекелінің басқарылуы оның атқаратын қызметінің басты міндеттерінің бірі болып табылады. Сақтандыру шарттарының мақсаты аталған қоржындар бойынша пайымдалған ақшалай қаражаттардың ағысына сай келетін, көрсетілген активтердің өтеу құнымен және кезеңімен танылады.

Компанияның атқаратын сақтандыру және қайта сақтандыру қызметі тәуекелге тікелей тап болатын, тұлғалардың немесе ұйымдардың тарапынан айрылып қалу, жоғалту тәуекелін қабылдауын көздейді. Мұндай тәуекелдер сақтандыру жағдайында орын алуы әбден мүмкін меншікке, міндеттемелерге, келеңсіз оқиғаларға, жүк тасымалдауға, денсаулыққа, қаржылық немесе өзге де тәуекелдерге қатысты. Демек, Компания шарт мерзімінің белгісіздігіне немесе кінәраттардың саликалылығына қатысты тәуекелдерге бел буады.

Компания өзінің сақтандыру тәуекелін сақтандыру сомасын шектеумен, жаңа өнімдерді қамтитын немесе белгіленген лимиттерден асатын операцияларын құптау, баға белгілеуді басқару, туындайтын мәселелердің мониторингі мен қайта сақтандыруды орталықтан басқару арқылы іске асырады.

Ықтималдылық теориясы сақтандыру шарттарының бағаларын белгілеу және резервтерін есептеу үшін қолданылады. Негізгі тәуекел кінәраттардың саликалылығы және кезекпелілігінің пайымдалғаннан гөрі маңыздырақ болуында. Сақтандыру жағдайлары өзінің сипаты, кезекпелілігі, іс жүзіндегі саны және кез келген жылғы жағдайлардың шамасына бойынша статистикалық әдістердің пайдаланылуы арқылы бағаланған жағдайлардан айрықшалануы мүмкін.

(і) Сақтандыру қызметінің стратегиясы

Теңгерімді қоржынын қамту мақсатында диверсификация Компанияның сақтандыру қызметінің стратегиясы болып табылады. Бірнеше жылдар бойы стратегия ұқсас тәуекелдердің ірі қоржынына қолдау көрсетуге негізделіп келеді және негізінен түпкілікті нәтижелерінің мәнінің таратылуын кемітуге жағдай жасайды.

Сақтандыру қызметінің стратегиясы сақтандырылуы тиіс қызмет түрлерін, сақтандырылуы тиіс аумақты, Компанияның сақтандыруға дайын қызмет атқару салаларын анықтайтын бизнес-жоспарын жасайды. Бұл стратегия егжей-тегжейлі сақтандыру ресімдемелері арқылы жекелеген андеррайтерлеріне жеткізіледі. Онда әрбір жекелеген андеррайтер қордынның құрамында сәйкес іріктеу тәуекелін қамту үшін ауқымы, сақтандыру сыныбы, аумағы, белгіленген өнеркәсібі бойынша қабылдай алатын тәуекел лимиті белгіленетін егжей-тегжейлі мәліметтері көрсетіледі.

Сақтандыру өнімдеріне белгіленетін тарифтері мен бағаларының есебі ағымдағы нарықтық талаптарын сипаттайды және қаржылық тәуекелін айтарлықтай кемітуге бағытталған болашақтағы нәтижелерін түзетуге қажетті анағұрлым ықтимал пайымдауларын жабады. Жетекшілік сақтандыру құзыретінің қатаң түрде орындалуын ұдайы бақылап отырады. Компанияның Директорлар кеңесі арнайы шешімді талап ететін мәмілелерді қарастырып, бекітіп отырады.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(а) Тәуекелді басқару мақсаты және сақтандыру тәуекелін төмендету саясаты

(ii) Қайта сақтандыру стратегиясы

Компания өзінің сақтандыру тәуекелінің біразын зиянның орын алу тәуекелін басқару мен қаржылық тұрақтылығын қамту мақсатында қайта сақтандырады. Компания таза тәуекелін төмендетіп, төлем қабілетінің іс жүзіндегі шегінен аспау мақсатында факультативтік қайта сақтандыру мен эксцеденттік қайта сақтандыруларды алады («XL»).

Берілген қайта сақтандырулар несие тәуекелін қамтиды және осындай қайта сақтандырулардан өтелген сома төлем қабілетсіздігі және өтелуі неғайбыл қарыздардың баптарына шегеруі ескеріліп ұсынылады. Компания қайта сақтандырушылардың қаржылық жағдайларының мониторингін тұрақты түрде өткізіп отырады және қайта сақтандыру шарттарын мезгіл-мезгіл қайта қарастырып тұрады.

Компания жалғыз ілікті жағдайлардың нәтижесінде орын алған, өзінің зиян тәуекелін бақылау мақсатында, зиянын шектейтін қайта сақтандыру бойынша қандай-да бір келісімдерін пайдаланбайды.

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты

Төменде сақтандыру шарттарына бацйланысты орын алатын ақшалай қаражаттардың сомасына, мерзіміне және болашақтағы қозғалысының белгісіздігіне айтарлықтай ықпалын тигізетін талаптары көрсетілген. Онымен қоймай, төмендегі сипаттаулары Компанияның негізгі өнімдері жайлы мәліметтер береді және Компанияның тәуекелдерді басқару әдіс-тәсілдерін көрсетеді.

(i) Сақтандыру шарттары – Жұмыс берушінің жауапкершілігі

Өнімнің ерекшелігі

Жұмыс берушінің жауапкершілігін мінетті түрдегі сақтандыру мақсаты өмірі мен денсаулығына қызмет бабында зиян келтірілген жұмыскердің заңды мүдделерін қорғаумен қамту. Бұл өнімнің кірісі сақтандыру және Компанияға келтірілген шығындар мен кінәраттарын жабуға төлеген сомаларын шегергендегі қайта сақтандыру сыйақыларынан түседі. Жұмыскердің өліміне немесе оның денсаулығына зиян келтірілген жағдайда төленуі тиіс сома Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қатаң белгіленген. Жалпы, жұмыс берушінің жауапкершілігі ұзақ мерзімнен кейін аяқталатын жауапкершілік болып танылады. Себебі, кінәраттардың реттелуінен, аяқталуына дейінгі айтарлықтай ұзақ мерзімді қамтиды.

Тәуекелін басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекел сақтандыру төлемі есебінің нақты болмауы, басқа да талаптары сияқты, сақтандыру қызметінің тәуекелі болып табылады. Мәлімделген зиянның бағалану мөлшері мынадай ақпараттардың негізінде есептеледі:

- Жұмыскердің еңбекке тұрақты түрде жарамды болған жағдайда:
  - алынбаған еңбекақысының шамасы, өтелуі тиіс (кірісі);
  - төлем кезеңі – медициналық сараптамалық комиссия белгілеген (өмір бойы еңбекке жарамсыз болып қалған жағдайда, ол бірнеше жылды қамтиды) физикалық еңбекке жарамсыздығы;
  - жұмыскердің айыпты болу деңгейі.
- Жұмыскердің өліміне апарып соқтырған жағдайда:
  - жерлеу шығындары;
  - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өтемақы алуға құқылы тұлғалардың саны;
  - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өтемақы алуға құқылы тұлғалардың жас ерекшеліктері;
  - төленбеген еңбекақы мөлшері, өтелуі тиіс (кірісі);
  - сақтандыру төлемдерінің кезеңі.

Сақтандыру тәуекелін басқару негізінен баға белгілеу, өнімдердің дизайны, андеррайтингі және төлемдерді басқару арқылы анықталады. Осылайша, Компания өзінің қызмет атқаратын жалпы экономикалық және коммерциялық талаптарына сай өзгерістерге орай мониторинг жүргізіп отырады.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(ii) Сақтандыру шарттары– Мүлік

Өнімнің ерекшелігі

Мүлік сақтандыру сақтанушыны қандай-да бір шектеулермен немесе сақтануды кеңейтілген талаптармен жабумен оның материалдық меншігіне зиян келтірілуінен, зиян келтірілуінің салдарынан қызметінің тоқтауынан қорғап, сақтандырады.

Ғимараттарға немесе ондағы мүліктерге зиян келтірілуіне орай берілетін кінәраттардың себептері болып табылатын жағдайлар, әдетте күтпеген жерден орын алады (мысалы, өрт шығып кету, ұрлық, тонау) және оның себебін анықтау оңай. Осылайша, ол уақтылы анықталып, дереу реттеледі. Сондықтан да, мүліктің сақтандыру кінәраттардың түпкілікті құнын анықтау ұзақ уақытты алатын ұзақ мерзімдік жауапкершіліктен гөрі қысқа мерзімде аяқталатын жауапкершілік болып сыныпталады.

Тәуекелін басқару

Бұл өнімге байланысты негізгі тәуекел андеррайтингтің тәуекелі, бәсекелестік және сақтандыру төлемі.

Сақтандыру қызметіндегі андеррайтингтің тәуекелі Компанияның түрлі сақтандыру меншігіне сәйкес келетін сақтандыру сыйақыларының есептелмеуі. Жеке мүлікті сақтандыруға қатысты тәуекелі осыған ұқсас мүліктердің санының көп болуын пайымдайды. Алайда, бұл коммерциялық қызметке тән емес. Коммерциялық мүліктің көпшілігіне ұсыныстар ерекше жерлерде орналасқан, қызмет түрі, сол жерлердегі қауіпсіздік шаралары айрықша шарттардан тұрады, әдетте. Сақтандырудың осындай шарттары бойынша сақтандыру сыйақысының есебі тәуекелге барабар, субъективті болып есептеледі және әрине, тәуекелге бел бууға тура келеді.

Компания қызметін бәсекелестік талаптарымен атқаратындықтан, сақтандыру шарттарының сыйақысын зиян келтірілуге байланысты өзінің жинақтаған тәлім-тәжірибесіне емес, көбіне бәсекелестердің белгілеген бағаларының стратегиясын ескеріп тағайындау тәуекеліне барады.

Мүлік сақтандыру Сақтанушының әсіреленген немесе қолданылмайтын кінәраттар қойып, келтірілген зиян сомасын көтеріп мәлімдеу тәуекеліне бейім. Бұл, көп жағдайларда экономикалық ахуалдың неліктен мүліктік қоржынның тиімділігіне апаратынын түсіндіреді. Сақтандыру тәуекелі негізінен халықаралық стандарттарға, өнімнің дизайнына, тәуекелдің таңдалуына және қайта сақтандыруға сәйкес мүлік бағасының тәуелсіз белгіленуі, бағалануы арқылы басқарылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзінің қызмет атқарып отырған жалпы экономикалық және коммерциялық талаптарының өзгеруіне қарай әрекет етеді.

Сақтандыру барысының шеңберінде тәуекелдің шоғырландырылуы айтарлықтай жағдайларда Компанияның міндеттемелеріне ықпал етуі ықтимал нақты бір немесе бірқатар жағдайларға байланысты орын алуы мүмкін. Мұндай шоғырландырылу жалғыз бір сақтандыру шартына немесе кішігірім байланысты шарттарға орай орын алып, оның салдарынан айтарлықтай міндеттемелердің пайда болу жағдайларына жатады.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(iii) Сақтандыру шарттары – Зиян келтірілгені үшін азаматтық жауапкершілік

Өнімнің ерекшелігі

Компания зиян келтірілгені үшін азаматтық жауапкершілікті Қазақстан Республикасының міндетті түрдегі және ерікті түрдегі сақтандыру сипаттарымен жүзеге асырады. Сақтандырудың осындай шарттарына сай, сақтанушылар кез келген ақшалай өтемдерін мүліктің ақаулануы, дененің зақымдануы, өмірге, денсаулыққа және/немесе үшінші тұлғаларға осындай зиян-залалдардың келтірілгені үшін ақшалай өтемдерін алады. Жалпы, зиян келтірілгені үшін тағайындалатын жауапкершілік ұзақ уақытты алатын жауапкершілік болып табылады. Себебі, аталмыш жауапкершілік ұзақ уақыт бойы қарастырылып, реттеліп, аяқталатын, келеңсіз жағдай орын алған сәттен бастап, белгілі бір жылдары кінәраттардың реттеліп, аяқталуын талап ететін үрдіс.

Тәуекелді басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекел андеррайтингтің тәуекелі, бәсекелестіктің арту тәуекелі, зиянның дұрыс бағалану тәуекелі. Сақтандырудың осы шарттары бойынша сақтандыру сыйақысының есебі тәуекеліне барабар, субъективті болып есептеледі және тәуекелге бел бууды талап етеді. Сақтандыру тәуекелі, негізінен бағалардың саналы дәрежеде белгіленуі, өнімнің дизайны, инвестициялық стратегияға, рейтингке және қайта сақтандыру тәуекеліне сай келетін тәуекелдің таңдалуына байланысты. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзі қызмет атқаратын жалпы экономикалық және коммерциялық ахуалдың өзгеруіне қарай әрекет етеді.

(iv) Сақтандыру шарттары– Келеңсіз жағдайлардан сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Келеңсіз жағдайлардан сақтандыру мақсаты сақтанушының келеңсіз жағдайлардың орын алуынан, өміріне, денсаулығына келтірілуі ықтимал оқиғалардан қорғану, мүліктік мүдделерінің қорғалуын қамту болып табылады. Осы өнімнің кірісі Компанияға берілетін кінәраттардың, шығындарының жабылуы үшін төленетін соманы шегеріп тастағандағы сақтандыру және қайта сақтандыру сыйақыларынан түседі. Сақтанушыға қайтыс болған жағдайда, мүгедектігі анықталған немесе денсаулығына зиян келтірілуі анықталған жағдайда төленетін сома қатаң белгіленген.

Сақтандыру жағдайларына бірінші, екінші, үшінші топтардағы мүгедектік, қайғылы жағдайлардың нәтижесінде адам өлімінің орын алуы жатады. Сақтанушы жауапты болмайтын бірқатар сақтану жағдайлары бар. Оларға: кез келген ауру, дерттен мүгедектілігінің анықталуы немесе кәсіби дертті қоса алғандағы аадам өлімі.

Тәуекелді басқару

Сақтандырудың осы түріне байланысты негізгі тәуекелдерге андеррайтингтің тәуекелі және бәсекелестік жатады.

Сақтандыру қызметінің андеррайтинг тәуекелі дұрыс емес тарифтік мөлшерлемелердің пайдаланылуы (төмендетілген тарифтер зиянға әкеп соқтыруы ықтимал, ал, керісінше, көтеріңкі тарифтер– бизнестен айрылуға әкеліп соқтыруы әбден мүмкін) және антиселекцияның мүмкіндігі. Осындай тәуекелдерден аулақ болу үшін Компания әлеуетті клиенттерін адам өліміне апаратын топқа (қайғылы жағдайларға) қатысты біртекті деп бөліп, осыған орай шешімдер қабылдайды. Тарифтерді анықтап, сақтандыру жөніндегі шешімдерін қабылдау кезінде мынадай факторлар ескеріледі: Сақтанушының немен айналысатыны, жасы, қауіпті болып табылатын әуестіктері, шарт жасалғанға дейінгі зақымданғаны, көлігінің болуы, ЖКА (жол-көлік қозғалысын) бұзуы, т.б. мәліметтері анықталады. Мұндай ақпараттардың талдаулары зақымдану ықтималдылығы басым тұлғаларды сұрыптауға мүмкіндік береді.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(iv) Сақтандыру шарттары – Келеңсіз жағдайлардан сақтану, жалғасы

Тәуекелді басқару, жалғасы

Компания қызметін бәсекелестік жағдайда атқарады, демек, сақтандыру шарттарының сыйақыларын өзінің жеке жинақтаған тәжірибесіне қарай емес, бәсекелестерінің баға белгілеу стратегиясына қарай қою тәуекеліне тап болуы ықтимал.

Сақтандыру барысының шеңберінде тәуекелдің шоғырландырылуы айтарлықтай жағдайларда Компанияның міндеттемелеріне ықпал етуі ықтимал нақты бір немесе бірқатар жағдайларға байланысты орын алуы мүмкін. Мұндай шоғырландырылу жалғыз бір сақтандыру шартына немесе кішігірім байланысты шарттарға орай орын алып, оның салдарынан айтарлықтай міндеттемелердің пайда болу жағдайларына жатады.

Сақтандыру тәуекелін басқару, негізінен бағалардың саналы дәрежеде белгіленуіне, өнімнің дизайнына, андеррайтингке және төлемдердің басқарылуына сай жүзеге асырылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзі қызмет атқаратын жалпы экономикалық және коммерциялық ахуалдың өзгеруіне қарай әрекет етеді.

(в) Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырландырылуы

Компанияның көбіне тап болып жататын сақтандыру тәуекелінің негізгі қыры Компанияның міндеттемелеріне айтарлықтай әсер етуі мүмкін белгілі бір оқиға немесе бірнеше оқиға орын алғанда пайда болатын сақтандыру тәуекелінің шоғырлану деңгейі. Мұндай шоғырлану жалғыз бір шартқа немесе кішігірім сақтандыру шарттарына байланысты пайда болып, маңызды міндеттемелердің орын алуына әкеліп соқтыруы ықтимал. Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырлануының маңызды қыры жекелеген сыныптың немесе шарттар сериясының белгілі бір санының шеңберінде тәуекелдердің жинақталу нәтижесінде орын алуында.

Тәуекелдің шоғырлануы зиянның жоғары дәрежелі ауықтпашылығының нәтижесінде де, аса жиі орын ала бермейтін зиянның нәтижесінде де, мысалы, табиғи апат, андеррайтинг белгілі бір топпен шектеліп қоятын, мысалы, белгілі бір географиялық жағдайда немесе демографиялық сипатта шектеліп қалуының нәтижесінде де пайда болып жатады.

Компанияның мұндай тәуекелдерді басқаруының негізгі әдістері– екі ұшты. Біріншіден, тәуекел сәйкес андеррайтингпен басқарылады. Андеррайтерлерге егер пайымдаулы табыс қабылданатын тәуекелдерге барабар болмаса тәуекелді сақтандыруға рұқсат етілмейді. Екіншіден, тәуекел қайта сақтандыруды пайдалану арқылы басқарылады. Компания міндеттемелерді және мүліктерді сақтандыру бойынша түрлі қызмет санаттарына арналған қайта сақтандыруларының жабылуын алады. Компания қайта сақтандыру бағдарламасына байланысты шығындары мен табысына тұрақты түрде баға беріп отырады.

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы

Компания тәуекелге қатысты өзі қабылдауға дайын тәуекелдердің жалпы жиынтығын анықтайды. Ол тәуекелге осылайша тап болу мониторингін тәуекелді бағалау кезінде де, Компанияның тап болатын негізгі тәуекелдерінің жиынтығын сипаттайтын ай сайынғы берілетін есептерін зерттеу барысында да жүзеге асырып отырады. Компания өзінің тап болатын таза ықпалы мен қайта сақтандыру бағдарламаларының пәрменділігін өлшеу мақсатында тәуекелдерінің жиынтығы мониторингін жүргізу үшін бірнеше жетілдіру аспаптарын пайдаланады.

Компания 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 54,420 қолданылатын сақтандыру шарттарына ие болды (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 30,929 сақтандыру шарттарын).

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(i) Түрлі қызмет салаларындағы тәуекелдерге тап болу

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырлануы мынадай:

Сақтандыру түрлері	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң) мың теңгемен
Мүлік – ерікті	3,016,083,665	(1,235,524,772)	1,780,558,893
Жұмыс берушінің жауапкершілігі – міндетті	428,396,594	(38,584,934)	389,811,660
Азаматтық жауапкершілік – ерікті	496,921,763	(164,765,761)	332,156,002
Келеңсіз жағдайлардан - ерікті	116,257,581	-	116,257,581
Автокөлік құралдары қожаларының азаматтық жауапкершілігі – ерікті	96,665,837	-	96,665,837
Темір жолы көлігі – ерікті	88,500,306	(1,000,000)	87,500,306
Автокөліктің сақтандырылуы– ерікті	242,843,527	(181,036,229)	61,807,298
Әуе жолы көлігі иелерінің жауапкершілігі– ерікті	96,062,951	(41,362,740)	54,700,211
Медициналық сақтандыру– ерікті	45,580,825	-	45,580,825
Су жолы көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігі– ерікті	1,918,689,039	(1,891,120,325)	27,568,714
Жүктер – ерікті	24,570,751	-	24,570,751
Су жолы көлігі – ерікті	26,034,519	(3,399,538)	22,634,981
Әуе жолы көлігі – ерікті	9,314,349	(477,590)	8,836,759
Өзге де ерікті сақтандырулар	116,791,954	-	116,791,954
Өзге де міндетті сақтандырулар	61,477,746	-	61,477,746
Барлығы	6,784,191,407	(3,557,271,889)	3,226,919,518

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(i) Түрлі қызмет салаларының тәуекелге тап болуы, жалғасы

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жалпы белгіленген шоғырландырылу мынадай:

Сақтандыру түрлері	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң) мың теңгемен
Мүлік – ерікті	2,384,308,497	(727,722,802)	1,656,585,695
Жұмыс берушінің жауапкершілігі – міндетті	346,706,979	(57,233,892)	289,473,087
Азаматтық жауапкершілік – ерікті	257,747,432	-	257,747,432
Келеңсіз жағдайлардан - ерікті	84,814,909	(2,000,000)	82,814,909
Автокөлік құралдары қожаларының азаматтық жауапкершілігі – ерікті	80,165,749	(327,450)	79,838,299
Темір жолы көлігі – ерікті	73,816,994	-	73,816,994
Автокөліктің сақтандырылуы– ерікті	45,834,146	-	45,834,146
Әуе жолы көлігі иелерінің жауапкершілігі– ерікті	191,037,794	(159,203,084)	31,834,710
Медициналық сақтандыру– ерікті	149,644,840	(122,987,413)	26,657,427
Су жолы көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігі– ерікті	1,476,700,865	(1,454,204,615)	22,496,250
Жүктер – ерікті	21,862,381	(6,751,587)	15,110,794
Су жолы көлігі – ерікті	10,395,507	-	10,395,507
Әуе жолы көлігі – ерікті	19,718,817	(13,722,089)	5,996,728
Өзге де ерікті сақтандырулар	47,845,777	-	47,845,777
Өзге де міндетті сақтандырулар	35,027,771	-	35,027,771
Барлығы	5,225,628,458	(2,544,152,932)	2,681,475,526

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(ii) Тәуекелге тап болудың географиялық (елдердің) ықпалы

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания Қазақстан Республикасынан басқа мынадай елдерде тәуекелдерге тап болып жатады:

Ел	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан кейін) мың теңгемен
Үнді елі	148,867,974	(32,316,066)	116,551,908
Әзірбайжан	109,895,124	-	109,895,124
Грузия	50,734,935	-	50,734,935
Ұлыбритания	1,531,836,956	(1,487,409,000)	44,427,956
Дания	164,496,775	(131,326,357)	33,170,418
Түркия	297,854,973	(264,911,106)	32,943,867
Өзге елдер	477,144,011	(63,034,100)	414,109,911
Тәуекелге жалпы тап болу (Қазақстанды айтпағанда)	2,780,830,748	(1,978,996,629)	801,834,119
Қазақстан	4,003,360,659	(1,578,275,260)	2,425,085,399
Барлығы	6,784,191,407	(3,557,271,889)	3,226,919,518

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания Қазақстан Республикасынан басқа мындай елдерде тәуекелдерге тап болып жатады:

Ел	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан кейін) мың теңгемен
Әзірбайжан	80,036,112	-	80,036,112
Грузия	63,526,675	-	63,526,675
Ұлыбритания	1,014,668,212	(993,500,745)	21,167,467
Түркия	106,826,930	(91,390,000)	15,436,930
Дания	106,958,222	(93,592,766)	13,365,456
Италия	114,276,234	(102,848,610)	11,427,624
Өзге елдер	602,514,501	(53,497,135)	549,017,366
Тәуекелге жалпы тап болу (Қазақстанды айтпағанда)	2,088,806,886	(1,334,829,256)	753,977,630
Қазақстан	3,136,821,572	(1,209,323,676)	1,927,497,896
Барлығы	5,225,628,458	(2,544,152,932)	2,681,475,526

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Жалпы тәуекелге тап болу жиынтығы, жалғасы

(iii) Апатты оқиғалар тәуекеліне тап болу

Компанияның елеулі зиянға ұшырауының айтарлықтай ықтималдылығы ірі апатты жағдайлардың нәтижесінде орын алады, мысалы, Алматы қаласында жер сілкінісі бола қалған күнде. Компания ең Жоғарғы зиян ықтималдылығын (ЖЗЫ) жетілдіруге ықпал ететін табиғи апаттар мен бағдарламалық қамтуды жетілдіру әдістерін игермеген. Алайда, Компания өзінің пікірінше жиынтықты тәуекелдің 20% аспайтын зиян, залалдарға баға беріп шықты.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырландырылуы мынадай:

Апатты жағдайлар	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Жетілдірілген ЖЗЫ (қайта сақтандырыл- ғанға дейін) мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырыл- ғаннан кейін) мың теңгемен
Алматы қаласында Рихтер шкаласы бойынша 7 баллдан жоғары жер сілкінісі	195,764,329	24,470,541	7,341,162

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырландырылуы мынадай:

Апатты жағдайлар	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Жетілдірілген ЖЗЫ (қайта сақтандырыл- ғанға дейін) мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырыл- ғаннан кейін) мың теңгемен
Алматы қаласында Рихтер шкаласы бойынша 7 баллдан жоғары жер сілкінісі	160,138,692	23,580,160	4,716,032

(д) Зиян, залалдардың келтірілу тарихы

Компания сақтандыру шарттары бойынша резервтерін есептеу үшін статистикалық әдістерді пайдаланады. Жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігінен тыс, барлық сақтандыру шарттары бойынша кінәраттардың сомасы мен мерзіміне қатысты белгісіздік, әдетте бір жылдың ішінде шешіледі.

Аталмыш кесте осыған дейінгі кезеңдер үшін төленбеген зиян бағасының жеткіліктілігінің тарихи шолуын ұсынғанымен, осы қаржылық есебін пайдаланушылар ағымдағы кезеңнің төленбеген зияндарының балансына өткен кезеңдердің тапшылығын немесе артық шамасын экстраполяциялау кезінде сақтық танытқандары дұрыс. Компания 2015 жылдың соңына қарай жалпы жабылмаған зияндары рас бағаланған деп санайды. Алайда, резервтерінің қалыптастырылу үрдісіне тән белгісіздік салдарынан бұл бағаның түптеп келгенде орынды болатындығына кәміл сенімділік жоқ.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(д) Зиян келтірілу тарихы, жалғасы

Зиянның дамуын талдау (брутто) - барлығы

мын теңгемен	Зиян келтірілген жыл									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Барлығы	
Кумулятивтік зиянның бағалануы										
Зиян келтірілген жыл соңында	6,401,579	6,676,240	4,006,060	4,581,488	11,596,375	18,238,580	37,028,448	30,035,409	118,564,179	
- бір жылдан соң	5,147,223	3,478,858	3,420,493	8,591,395	9,494,615	15,038,944	40,275,797	-	85,447,325	
- екі жылдан соң	4,072,957	2,893,257	3,826,623	8,750,692	9,739,619	17,006,262	-	-	46,289,410	
- үш жылдан соң	3,505,367	3,117,903	3,879,222	9,249,356	9,973,333	-	-	-	29,725,181	
- төрт жылдан соң	3,689,081	3,437,818	4,075,218	9,544,563	-	-	-	-	20,746,680	
- бес жылдан соң	3,938,479	3,766,921	4,176,499	-	-	-	-	-	11,881,899	
- алты жылдан соң	4,223,290	4,343,939	-	-	-	-	-	-	8,567,229	
- жеті жылдан соң	4,631,841	-	-	-	-	-	-	-	4,631,841	
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиян бағасы	4,631,841	4,343,939	4,176,499	9,544,563	9,973,333	17,006,262	40,275,797	30,035,409	119,987,643	
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік төлемдері	(4,218,737)	(3,720,282)	(3,547,950)	(8,754,184)	(9,064,866)	(12,778,195)	(12,958,025)	(5,871,213)	(60,913,452)	
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің барлығы	413,104	623,657	628,549	790,379	908,467	4,228,067	27,317,772	24,164,196	59,074,191	
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиян бағасы	4,223,290	3,766,921	4,075,218	9,249,356	9,739,619	15,038,944	37,028,448	-	83,121,796	
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік төлемдері	(3,903,640)	(3,293,364)	(3,292,678)	(8,153,835)	(8,617,409)	(9,319,857)	(5,248,538)	-	(41,829,321)	
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің барлығы	319,650	473,557	782,540	1,095,521	1,122,210	5,719,087	31,779,910	-	41,292,475	

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(д) Зиян келтірілу тарихы, жалғасы

Зиянның дамуын талдау (брутто) – жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігі

	Зиян келтірілген жыл								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Барлығы
мын теңгемен									
Кумулятивтік зиянның бағалануы									
Зиян келтірілген жыл соңында	2,010,923	3,391,900	1,478,480	432,488	1,099,942	1,109,279	1,838,563	610,249	11,971,824
- бір жылдан соң	2,688,617	1,676,179	785,985	436,205	387,351	447,427	798,288	-	7,220,052
- екі жылдан соң	2,129,902	1,250,463	1,032,398	474,792	473,355	500,238	-	-	5,861,148
- үш жылдан соң	1,864,352	1,404,234	1,192,916	565,318	725,844	-	-	-	5,752,664
- төрт жылдан соң	1,929,625	1,685,714	1,415,574	788,285	-	-	-	-	5,819,198
- бес жылдан соң	2,097,248	2,101,134	2,376,671	-	-	-	-	-	6,575,053
- алты жылдан соң	2,577,654	3,390,397	-	-	-	-	-	-	5,968,051
- жеті жылдан соң	3,462,247	-	-	-	-	-	-	-	3,462,247
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиянның бағалануы	3,462,247	3,390,397	2,376,671	788,285	725,844	500,238	798,288	610,249	12,652,219
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша көрсетілген күнгі кумулятивтік төлемдер	(2,465,231)	(2,057,970)	(1,271,983)	(393,710)	(238,513)	(155,265)	(213,525)	(29,015)	(6,825,212)
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зияндар бойынша міндеттемелерінің барлығы	997,016	1,332,427	1,104,688	394,575	487,331	344,973	584,763	581,234	5,827,007
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиянның бағалануы	2,577,654	2,101,134	1,415,574	565,318	473,355	447,427	1,838,563	-	9,419,025
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша көрсетілген күнгі кумулятивтік төлемдер	(2,150,168)	(1,635,721)	(1,096,869)	(370,499)	(233,220)	(151,268)	(109,784)	-	(5,747,529)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес төленбеген зияндар бойынша міндеттемелердің барлығы	427,486	465,413	318,705	194,819	240,135	296,159	1,728,779	-	3,671,496

5 Сыйақылар

Міндетті сақтандыру		Ерікті сақтандыру						
Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Көлік қожасының жауапкершілігі	Өзге де міндетті сақтандыру	Мүлктің сақтандырылуы	Медициналық сақтандыру	Әуе/су жолы /автокөлік	Қайғылы оқиғалардан сақтандыру	Өзге де ерікті сақтандыру	Барлығы
1,760,829	561,340	114,628	20,916,700	2,582,324	5,513,974	1,633,503	3,685,211	36,768,509
(95,678)	(194,796)	(18,063)	616,796	(45,245)	(460,913)	195,837	(1,396,103)	(1,398,165)
1,665,151	366,544	96,565	21,533,496	2,537,079	5,053,061	1,829,340	2,289,108	35,370,344
(1,899)	-	-	(3,497,440)	-	(254,771)	-	(214,294)	(3,968,404)
-	-	-	60,372	-	(43,999)	-	33,941	50,314
(1,899)	-	-	(3,437,068)	-	(298,770)	-	(180,353)	(3,918,090)
1,663,252	366,544	96,565	18,096,428	2,537,079	4,754,291	1,829,340	2,108,755	31,452,254

2015 ж. мың теңгемен
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, брутто
Қайта сақтандырушыларға өткізілген сақтандыру сыйақыларын – алып тастағанда
Еңбегі өтелмеген сыйақылары брутто резервінің өзгеруіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі
Қайта сақтандыруға берілген еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары

Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто

Міндетті сақтандыру		Ерікті сақтандыру						
Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Көлік қожасының жауапкершілігі	Өзге де міндетті сақтандыру	Мүлктің сақтандырылуы	Медициналық сақтандыру	Әуе/су жолы /автокөлік	Қайғылы оқиғалардан сақтандыру	Өзге де ерікті сақтандыру	Барлығы
1,799,857	243,904	83,452	19,251,634	2,736,074	4,828,848	1,912,688	2,539,469	33,395,926
(317,417)	(8,348)	(10,494)	(847,858)	(182,921)	(425,348)	(1,141,148)	10,287	(2,923,247)
1,482,440	235,556	72,958	18,403,776	2,553,153	4,403,500	771,540	2,549,756	30,472,679
-	-	-	(2,919,546)	-	(499,633)	-	(77,037)	(3,496,216)
-	-	-	480,860	-	(127,868)	-	(204,566)	148,426
-	-	-	(2,438,686)	-	(627,501)	-	(281,603)	(3,347,790)
1,482,440	235,556	72,958	15,965,090	2,553,153	3,775,999	771,540	2,268,153	27,124,889

2014 ж. мың теңгемен
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, брутто
Қайта сақтандырушыларға өткізілген сақтандыру сыйақыларын – алып тастағанда
Еңбегі өтелмеген сыйақылары брутто резервінің өзгеруіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі
Қайта сақтандыруға берілген еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары

Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто

2015 жылы есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто, тікелей сақтандыру шарттары бойынша қабылданған 22,746,475 мың теңге болатын сыйақылардан және 14,022,034 мың теңге (2014 жылы: 18,306,851 мың теңге) болатын кірістік қайта сақтандыру сыйақыларынан тұрды.

6 Келтірілген кінәраттар

2015 ж. мың теңгемен	Міндетті сақтандыру				Ерікті сақтандыру				Барлығы
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Көлік қожасының жауапкершілігі	Өзге де міндетті сақтандыру	Мүлктің сақтандырылуы	Медициналық сақтандыру	Әуе/су жолы /автокөлік	Қайғылы оқиғалардан сақтандыру	Өзге де ерікті сақтандыру	
Төленген кінәраттар	1,452,303	150,278	19,844	12,623,294	2,437,874	1,722,849	942,632	293,728	19,642,802
Есептелген кінәраттардағы қайта сақтандырушылардың үлесі	(600)	(24,513)	-	(843,352)	-	(80,154)	-	(1,189)	(949,808)
Қайта сақтандырулар шегерілгендегі есептелген кінәраттар	1,451,703	125,765	19,844	11,779,942	2,437,874	1,642,695	942,632	292,539	18,692,994
Келтірілген, бірақ, мәлімделмеген зиян резервтерінің өзгеруі	1,219,918	(9,442)	1,556	1,661,923	(8,246)	(232,304)	1,727,826	122,005	4,483,236
Мәлімделген, бірақ, төленбеген кінәраттар резервтерінің өзгеруі	1,073,364	69,043	180,176	11,222,775	660	425,159	326,135	512,365	13,809,677
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	-	-	-	(476,519)	-	9,222	(2)	(5,688)	(472,987)
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі, нетто	2,293,282	59,601	181,732	12,408,179	(7,586)	202,077	2,053,959	628,682	17,819,926
Есептелген кінәраттар, нетто	3,744,985	185,366	201,576	24,188,121	2,430,288	1,844,772	2,996,591	921,221	36,512,920

6 Келтірілген кінәраттар, жалғасы

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру				
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Көлік қожасының жауапкершілігі	Өзге де міндетті сақтандыру	Мүліктің сақтандырылуы	Медициналық сақтандыру	Өзе/су жолы /автокөлік	Қайғылы оқиғалардан сақтандыру	Өзге де ерікті сақтандыру
2014 ж. мың теңгемен	1,496,287	75,930	7,965	4,239,821	1,852,568	1,545,534	1,290,055	124,816
Төленген кінәраттар	-	-	-	(34,531)	-	(110,143)	-	(27,051)
Есептелген кінәраттардағы қайта сақтандырушылардың үлесі	-	-	-	-	-	-	-	-
Қайта сақтандырулар шегерілгендегі есептелген кінәраттар	1,496,287	75,930	7,965	4,205,290	1,852,568	1,435,391	1,290,055	97,765
Келтірілген, бірақ, мәлімделмеген зиян резервтерінің өзгеруі	1,165,701	(45,516)	(22)	1,115,358	37,581	(141,243)	(344,699)	31,434
Мәлімделген, бірақ, төленбеген кінәраттар резервтерінің өзгеруі	37,706	(24,542)	2,678	23,609,640*	(1,088)	177,080	(22,771)	(5,813)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	-	-	-	(17,543,213)*	-	(47,520)	-	(198,864)
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі, нетто	1,203,407	(70,058)	2,656	7,181,785	36,493	(11,683)	(367,470)	(173,243)
Есептелген кінәраттар, нетто	2,699,694	5,872	10,621	11,387,075	1,889,061	1,423,708	922,585	(75,478)

* 2014 жылы «Қазхром Трансұлттық компаниясы» АҚ қатысты бірнеше ірі сақтандыру жағдайлары болды: балқытылған металл мен пештегі қоқыстың жарылуы және пеш жұмыс жасап тұрған кезде таулы туннельде өрттің шығуы. Апаттық комиссардан алған ақпараттардың және Компания жетекшілігінің ең үздік бағалауларының негізінде 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес 17,899,780 мың теңге мөлшерінде резерв құрылған (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 17,899,780 мың теңге). Ол мүліктің ерікті сақтандырылуы сыныбына қосылған болатын. Аталмыш шарттар бойынша тәуекел 99% барабар шамада қайта сақтандырылды. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кінәраттардың резервтері бойынша қайта сақтандырушының үлесі 17,720,782 мың теңгені (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 17,720,782 мың теңге) құрады.

7 Таза қаржылық кіріс

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Қаржылық кіріс		
Пайыздық кіріс:		
- өтелу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициядан	6,700,763	5,342,327
- банктегі шоттар және депозиттер бойынша	832,573	1,370,162
Дивидендтік кіріс	26	-
	7,533,362	6,712,489
Қаржылық шығын		
Қолда бар, сатуға арналған қайта сыныпталған қаржылық активтердің қайта бағалану резервінің көнеруі	(1,813)	(5,517)
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің сатылуынан келиірілген таза іске асырылған зияны және өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестиция	(216,644)	(341,061)
	(218,457)	(346,578)
	7,314,905	6,365,911

8 Таза комиссиялық шығындар

	2015 ж. мың теңгемен	2014 ж. мың теңгемен
Комиссиялық кірістер		
Мүліктің сақтандырылуы	28,188	2,592
Су жолы көлігі	11,587	15,712
Жалпы жауапкершілік	3,736	542
Өзгелері	-	90
	43,511	18,936
Комиссиялық шығын		
<i>Міндетті сақтандыру</i>		
Көлік қожасының жауапкершілігі	(17,114)	(18,319)
Өзге де міндетті сақтандырулар	(3,866)	(6,236)
<i>Ерікті сақтандыру</i>		
Мүліктің сақтандырылуы	(1,783,201)	(2,355,010)
Медициналық сақтандыру	(137,710)	(176,735)
Әуе/Су жолы/Автокөліктер	(272,359)	(254,502)
Қайғылы оқиғалардан сақтандыру	(151,288)	(266,150)
Өзге де ерікті сақтандырулар	(173,916)	(245,409)
	(2,539,454)	(3,322,361)
	(2,495,943)	(3,303,425)

9 Құнсыздану зиянының қайта қалпына келтірілуі/(есептелуі)

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	57,636	(663,799)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	(8,209)	(16,810)
Өзге активтер	(10,826)	47,115
	38,601	(633,494)

10 Жалпы әкімшілік шығындар

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Еңбекақы	3,595,914	2,424,448
Өзге де алым-салықтар	426,867	644,634
Консультациялық және кәсіби қызмет түрлері	357,826	207,832
Іссапар шығындары	138,139	250,005
Көнеру	136,484	106,677
Коммуналдық қызмет түрлері	97,866	98,004
Жалдау	79,669	40,213
Байланыс қызметі	60,903	16,480
Күзет	51,859	51,544
Банк комиссиясы	38,861	25,769
Жарнама	25,287	12,498
Жөндеулер жүргізу және техникалық қызмет	22,120	107,901
Айыппұлдар	4,758	41,054
Маркетинг	2,710	3,020
Өзгелері	303,615	180,921
	5,342,878	4,211,000

11 Жан басы салығының шығыны

	2015 ж. мың теңгемен	2014 ж. мың теңгемен
Ағымдағы жан басы салығының шығыны	(8,418,337)	(1,454,588)
Өткен есеп беру кезеңдерінде қайта төленген ағымдық жан басы салығы	108,849	19,624
Ағымдық жан басы салығының барлығы	(8,309,488)	(1,434,964)
Кейінге қалдырылған салық активтері шамасының өзгеруі/ уақыт айырмашылығының орын алуы, қайта қалпына келтірілуі және бағалау резервінің өзгеруі салдарынан кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің өзгеруі	(26,357)	(42,694)
Жан басы салығы шығынының барлығы	(8,335,845)	(1,477,658)

2015 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған жан басы салығының мөлшерлемесі 20% (2014 жылы: 20%) құрайды.

11 Жан басы салығының шығыны, жалғасы

31 желтоқсанда аяқталған жылғы алым-салықтың қарқынды мөлшерлемесінің есебі:

	2015 ж.		2014 ж.	
	мың теңге	%	мың теңге	%
Салық салынғанға дейінгі табыс	46,951,142	100.0	8,536,831	100.0
Жан басы салығы бойынша қолданылатын мөлшерлемеге сәйкес есептелген жан басы салығы	(9,390,228)	(20.0)	(1,707,366)	(20.0)
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерден түсетін салық салынбайтын кіріс және өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестиция	1,051,200	2.2	827,556	9.7
Өткен есеп беру кезеңдерінде артық төленген жан басы салығы	108,849	0.2	19,624	0.2
Танылмай, кейінге қалдырылған салық активінің өзгеруі	(26,646)	(0.1)	38,164	0.4
Өзге де шегерілмеген шығындар	(79,020)	(0.1)	(655,636)	(7.6)
	(8,335,845)	(17.8)	(1,477,658)	(17.3)

(а) Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері

Қаржылық есебінде сипатталған активтер мен міндеттемелердің құндарының арасында пайда болатын уақыт айырмашылығы және салық салу базасын есептеу мақсатында пайдаланылған сома арасындағы уақыт айырмашылығы 2014 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайларына сәйкес кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің орын алуына алып келеді. Кейінге қалдырылған салық активтері осы қаржылық есебінде толық танылмаған. Егер Компания оның есебінен пайдаланылмаған салық зиянын есепке алуға болатын табыс табатын жағдайда және Қазақстан Республикасының заңнамасында Компанияның аталған жеңілдіктерді болашақта пайдалану қабілетіне кері ықпалын тигізетін өзгерістер орын алмайтын жағдайда ғана болашақта салық жеңілдіктерін ала алуы мүмкін.

Жан басы салығы бойынша салық салу базасының ауқымын кемітетін уақыт айырмашылығының пайдаланылу мерзімі Қазақстан Республикасының қолданылатын салық заңнамасымен шектелмеген.

31 желтоқсанда аяқталған 2015 жылы уақыт айырмашылығы шамасының өзгеруі мынадай кестемен келтірілді:

мың теңгемен	2015 жылғы	Сол кезеңдегі	2015 жылғы 31
	1 қаңтардағы қалдығы	табысының немесе зиянының құрамында сипатталды	желтоқсандағы қалдығы
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	7,068	(349)	6,719
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	(72,527)	(16,290)	(88,817)
Салықтар	3,851	16,143	19,994
Демалыс және бонус резерві	180,144	785	180,929
	118,536	289	118,825
Танылмаған активтер	(119,958)	(26,646)	(146,604)
	(1,422)	(26,357)	(27,779)

11 Жан басы салығының шығыны, жалғасы

(а) Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері, жалғасы

31 желтоқсанда аяқталған 2014 жылғы уақыт айырмашылығы шамасының өзгеруі мынадай кестемен келтірілді:

мың тенгемен	2014 жылғы 1 қаңтардағы қалдығы	Сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталды	2014 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	23,131	(16,063)	7,068
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	(36,736)	(35,791)	(72,527)
Салықтар	10,554	(6,703)	3,851
Демалыс және бонус резерві	202,445	(22,301)	180,144
	199,394	(80,858)	118,536
Танылмаған активтер	(158,122)	38,164	(119,958)
	41,272	(42,694)	(1,422)

12 Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Кассадағы ақшалай қаражаттар	618	757
Банкідегі ағымдық шоттары және талап етілгенге дейінгі депозиттері		
<i>Қазақстандық банктер</i>		
«В1»- ден «Ваа1» -ге дейінгі несие рейтингімен	233	1,019,479
«В3» -ден «В2»-ге дейінгі несие рейтингімен	97,833	132
	98,066	1,019,611
«А2» несие рейтингімен шетел банкі	29	-
Банктегі ағымдық шоттарының және талап етілгенге дейінгі депозиттерінің барлығы	98,095	1,019,611
	98,713	1,020,368

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына және осындай халықаралық агенттіктердің аналогтарына сай берілді.

Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері құнсызданбаған және мерзімі кешіктірілмеген.

2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияның үлесіне капиталдың 10% астамы тиесілі банктер болған жоқ.

13 Банктегі шоттары және депозиттері

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Несилер және депозиттер		
<i>Қазақстан банктері</i>		
«В1» -ден «Ваа1»-ге дейінгі несие рейтингімен	2,706,176	12,700,523
«Саа1» -ден «В2»-ге дейінгі несие рейтингімен	7,565,370	9,103,382
	10,271,546	21,803,905

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына сәйкес немесе халықаралық агенттіктердің осындай аналогтарына сәйкес берілген.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сай банктегі шоттары мен депозиттерімен жүргізілетін қарқынды сыйақы мөлшерлемелері жылына 4% шамасынан 17% дейін шамасын құраған (2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайында: 0.1% және 15%).

Банктегі шоттары және депозиттері құнсызданбаған және мірзімі кешіктірілмеген.

2014 және 2015 жылдардағы 31 жағдайына сай Компания үлесіне капиталының 10% тиесілі банктерге ие болмаған.

14 Өтеу мірзіміне дейін ұсталынатын инвестиция

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Кешіктірілмеген және құнсызданбаған		
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары		
«Ваа1» несие рейтингімен	33,416,668	2,010,983
Шетел мемлекеттерінің облигациялары		
«Аа1» - «Аа3» несие рейтингімен	4,652,315	2,706,802
«А1» - «А3» несие рейтингімен	4,048,345	2,394,529
«Ваа1» - «Ваа3» несие рейтингімен	1,611,791	913,243
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	43,729,119	8,025,557
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары		
«Ааа» несие рейтингімен	3,434,561	4,021,469
«А1» - «А3» несие рейтингімен	15,827,812	6,785,978
«Ваа1» - «Ваа3» несие рейтингімен	3,028,262	2,225,322
«Ва1» - «Ва3» несие рейтингімен	935,315	883,542
«В1» - «В3» несие рейтингімен	1,637,466	-
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдары облигацияларының барлығы	24,863,416	13,916,311
Қазақстан банктерінің облигациялары		
«Ваа1» - «Ваа3» несие рейтингімен	-	351,840
«Ва1» - «Ва3» несие рейтингімен	16,093,852	10,900,632
«В1» - «В3» несие рейтингімен	22,504,870	17,081,489
«Саа1» - «Саа3» несие рейтингімен	914,830	-
Қазақстан банктерінің облигацияларының барлығы	39,513,552	28,333,961
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«Ваа1» - «Ваа3» несие рейтингімен	21,438,805	15,563,435
«Ва1» - «Ва3» несие рейтингімен	-	2,648,963
Несие рейтингі тағайындалмағандары	60,457	-
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигацияларының барлығы	21,499,262	18,212,398
Кешіктірілген немесе құнсызданған облигациялары		
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары	197,186	1,156,011
Құнсыздану резерві	(70,000)	(994,298)
Кешіктірілген немесе құнсызданған облигацияларының барлығы, нетто	127,186	161,713
	129,732,535	68,649,940

14 Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестиция, жалғасы

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына немесе халықаралық осыған ұқсас агенттіктердің стандарттарына сәйкес берілген.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания үлесіне капиталдың 10% астамы тиесілі 3 эмитенттің (2014: жоқ) қаржылық аспаптарын иеленді. Осы эмитенттер бойынша қалдықтарының жиынтықты ауқымы 2015 жылғы 31 желтоқсанда 60,395,712 мың теңгені құрайды.

Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялардың құнсыздану резервінің 31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы өзгеруі мынадай кестемен беріліп отыр:

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайына қарай құнсыздану резервінің шамасы	(994,298)	(564,526)
Таза қайта қалпына келтірілуі /(есептелуі)	57,636	(663,799)
Сызылып тасталынғандары	866,662	234,027
Жыл соңындағы жағдайына қарай құнсыздану резервінің шамасы	(70,000)	(994,298)

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларымен қамтылатын жылдық қарқынды сыйақы мөлшерлемелері жылына 4.17% шамадан 18.26% дейін құбылып отырды (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 2.69% шамадан 18.80% дейін). 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары 2016 жылғы наурыз айынан 2045 жылғы шілдеге дейін үлгілендірілді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 2015 жылғы қаңтардан 2043 жылғы қарашаға дейін).

15 Инвестициялық меншік

мың теңге	Жер телімдері және ғимараттар
Іс жүзіндегі құны	
2015 жылғы 01 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	1,300,651
Түсімдер	293,026
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	1,593,677
Көнеруі	
2015 жылғы 01 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	(25,273)
Бір жылға есептелген көнеруі	(19,332)
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	(44,605)
Баланстық құны	
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша	1,549,072
мың теңгемен	
Іс жүзіндегі құны	
2014 жылғы 01 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	724,630
Түсімдер	576,021
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	1,300,651
Көнеруі	
2014 жылғы 01 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	(13,490)
Бір жылға есептелген көнеруі	(11,783)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	(25,273)
Баланстық құны	
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша	1,275,378

2014 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес инвестициялық жылжымайтын мүліктің баланстық құны шамамен оның әділ құнына тең болды. Компания 2015 және 2014 жылдары инвестициялық меншігіне ішкі бағалауын берді. Активтерді бағалауға нарық әдісі пайдаланылды. Нарықтық әдіс осыған ұқсас меншік нысандарының сатылуына жүргізілген талдаулардың нәтижелеріне негізделді. Инвестициялық меншіктің әділ құны әділ құнының сатысындағы 2 деңгейге жатады.

16 Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер

	Жер телімдері және ғимараттар	Компьютер және кеңсе жабдықтары	Көлік құралдары	Аяқталмаған құрылыс	Өзге де негізгі қаражаттар	Материалдық емес активтер	Барлығы
мың теңге							
Ис жүзіндегі шығасылар							
2015 жылғы 01 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	736,456	241,393	185,553	-	292,124	87,666	1,543,192
Түсімдер	19,764	27,109	45,452	318,400	21,429	41,757	473,911
Шығымдар	-	(9,804)	(9,385)	-	(91,857)	-	(111,046)
Сызылып тасталынғандар	(3,148)	-	-	-	-	-	(3,148)
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	753,072	258,698	221,620	318,400	221,696	129,423	1,902,909
Көнеруі							
2015 жылғы 01 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	(71,694)	(164,623)	(76,292)	-	(153,134)	(36,725)	(502,468)
Бір жылға есептелген көнеруі	(6,652)	(22,976)	(46,476)	-	(22,589)	(18,459)	(117,152)
Шығымдар	-	5,708	6,564	-	56,336	-	68,608
Сызылып тасталынғандар	3,148	-	-	-	-	-	3,148
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	(75,198)	(181,891)	(116,204)	-	(119,387)	(55,184)	(547,864)
Баланстық құны							
2015 жылғы 31 желтоқсанға	677,874	76,807	105,416	318,400	102,309	74,239	1,355,045
Ис жүзіндегі шығасылар							
2014 жылғы 01 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	369,483	172,595	145,270	-	183,815	84,922	956,085
Түсімдер	366,973	68,798	117,674	-	108,979	2,744	665,168
Шығымдар	-	-	(77,391)	-	(670)	-	(78,061)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	736,456	241,393	185,553	-	292,124	87,666	1,543,192
Тозып, көнеруі							
2014 жылғы 01 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	(61,722)	(149,051)	(113,276)	-	(140,885)	(19,646)	(484,580)
Бір жылға есептелген көнеруі	(9,972)	(15,572)	(40,017)	-	(12,254)	(17,079)	(94,894)
Шығымдар	-	-	77,001	-	5	-	77,006
2014 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы	(71,694)	(164,623)	(76,292)	-	(153,134)	(36,725)	(502,468)
Баланстық құны							
2014 жылғы 31 желтоқсанға	664,762	76,770	109,261	-	138,990	50,941	1,040,724

17 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома	1,085,348	749,110
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома	5,301,247	3,160,829
	6,386,595	3,909,939
Құнсыздану резерві	(33,594)	(35,341)
	6,353,001	3,874,598

2014 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай Компанияның капитал үлесінен 10% астамы тиесілі сақтанушылары болған жоқ.

31 желтоқсанда аяқталған сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану резервінің өзгеруі мынадай сипатта берілді:

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Жыл басындағы құнсыздану резервінің шамасы	(35,341)	(115,656)
Таза есептелуі	(8,209)	(16,810)
Сызылып тасталуы	9,956	97,125
Жыл соңындағы құнсыздану резервінің шамасы	(33,594)	(35,341)

Келесі кестеде 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктерінің несиелік сапасы ұсынылды:

2015 жылғы 31 желтоқсанда	Дебиторлық борышкерлік, брутто мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкерлік, нетто мың теңге	Дебиторлық борышкерліктің құнсыздану резерві, брутто
				%
Сақтанушылардан және қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	721,970	-	721,970	-
Кешіктірілмеген немесе құнсызданған:				
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	279,355	-	279,355	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	75,107	-	75,107	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	8,916	(8,916)	-	100
Кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	363,378	(8,916)	354,462	2
Сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	1,085,348	(8,916)	1,076,432	1

17 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік, жалғасы

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктердің несиелік сапасы, жалғасы

2015 жылғы 31 желтоқсанда Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома	Дебиторлық борышкер- лік, брутто	Құнсыздану резерві	Дебиторлық борышкер- лік, нетто	Дебиторлық борышкер- ліктің құнсыздану резерві, брутто
	мың теңге	мың теңге	мың теңге	%
Кешіктіріген	4,380,582	-	4,380,582	-
Кешіктірілгендері немесе құнсызданғандары:				
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілгендері	789,311	-	789,311	-
- 90 күннен астам, бірақ, 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілгендері	106,676	-	106,676	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілгендері	24,678	(24,678)	-	100
Кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	920,665	(24,678)	895,987	3
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	5,301,247	(24,678)	5,276,569	-
Сақтанушылардан және қайта сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	6,386,595	(33,594)	6,353,001	1

Төмендегі кестеде 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша сақтану және қайта сақтану бойынша дебиторлық борышкерліктердің сапасы жөніндегі ақпараттар келтіріліп отыр:

2014 жылғы 31 желтоқсанда	Дебиторлық брышкерлік, брутто	Құнсыздану резерві	Дебиторлық борышкер- лік, нетто	Дебиторлық борышкер- лікке құнсыздану резерві, брутто
	мың теңге	мың теңге	мың теңге	%
Сақтанушылардан және қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмегендері	547,783	-	547,783	-
Кешіктірілгендері немесе құнсызданғандары:				
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілгендері	92,722	-	92,722	-
- 90 күннен астам, бірақ, 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілгендері	83,685	-	83,685	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілгендері	24,920	(24,920)	-	100
Кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	201,327	(24,920)	176,407	12
Сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	749,110	(24,920)	724,190	3

17 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктер, жалғасы

Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктердің несиелік сапасы, жалғасы

2014 жылғы 31 желтоқсанға	Дебиторлық борышкер- лік, брутто мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкер- лік, нетто мың теңге	Дебиторлық борышкер- ліктерінің құнсыздану резерві, брутто %
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмегендері	2,805,475	-	2,805,475	-
Кешіктірілгендері немесе құнсызданғандары:				
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілгендері	190,483	-	190,483	-
- 90 күннен астам, бірақ, 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілгендері	154,449	-	154,449	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілгендері	10,422	(10,422)	-	100
Қайта сақтанушылардың кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	355,354	(10,422)	344,932	3
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	3,160,829	(10,422)	3,150,407	-
Сақтанушылардан және қайта сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	<u>3,909,939</u>	<u>(35,341)</u>	<u>3,874,598</u>	<u>1</u>

18 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі

	Брутто 2015 ж. мың теңге	Қайта сақтандыру 2015 ж. мың теңге	Нетто 2015 ж. мың теңге
Еңбегі өтелмеген сыйақы резерві	13,747,948	(1,425,549)	12,322,399
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	10,882,927	(669,905)	10,213,022
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	49,911,729	(18,866,946)	31,044,783
	<u>74,542,604</u>	<u>(20,962,400)</u>	<u>53,580,204</u>

	Брутто 2014 ж. мың теңге	Қайта сақтандыру 2014 ж. мың теңге	Нетто 2014 ж. мың теңге
Еңбегі өтелмеген сыйақылардың резерві	12,349,783	(1,375,235)	10,974,548
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	6,399,691	(334,807)	6,064,884
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	36,102,052	(18,729,057)	17,372,995
	<u>54,851,526</u>	<u>(20,439,099)</u>	<u>34,412,427</u>

18 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(а) Сақтандыру шарттары резервтерінің қозғалысын талдау

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	34,412,427	23,835,719
Есептелген сыйақы	36,768,509	33,395,926
Еңбегі өтелген сыйақы	(35,370,344)	(30,472,679)
Мәлімделген кінәраттар	30,257,713	35,540,637
Төленген кінәраттар	(19,458,741)	(10,520,042)
Жыл бойы қалыптастырылған жаңа резервтер	8,411,830	5,109,536
Зиянның реттелуі бойынша шығын резервінің өзгеруі	3,010,705	(1,247,705)
Өткен жылдардағы кінәраттар резервінің өзгеруі	(3,928,594)	(3,290,942)
Қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгерістер	(523,301)	(17,938,023)
Жыл соңындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	53,580,204	34,412,427

(б) Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің қозғалысын талдау

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	10,974,548	8,199,727
Алынған сыйақылар	36,768,509	33,395,926
Еңбегі өтелген сыйақылар	(35,370,344)	(30,472,679)
Қайта сақтандырушылардың үлесіндегі өзгерістер	(50,314)	(148,426)
Жыл соңындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	12,322,399	10,974,548

(в) Болған, бірақ мәлімделмеген кінәрат резервтерінің қозғалысының талдаулары

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	6,064,884	4,581,097
Жыл бойы қалыптасқан жаңа резервтері	8,411,830	5,109,536
Өткен жылдардағы кінәраттардың резервтеріндегі өзгерістер	(3,928,594)	(3,290,942)
Қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	(335,098)	(334,807)
Жыл соңындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	10,213,022	6,064,884

(г) Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резервтеріндегі қозғалыстың талдаулары

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Жыл басындағы құнсыздану резервінің шамасы	17,372,995	11,054,895
Ағымдағы жылғы мәлімделген кінәраттар	21,623,579	31,962,893
Өткен жылдардағы мәлімделген кінәраттар	8,634,134	3,577,744
Зияндарды реттеу шығынының резервтеріндегі өзгерістер	3,010,705	(1,247,705)
Ағымдағы жылғы төленген кінәраттар	(5,871,213)	(5,248,538)
Өткен жылдардағы төленген кінәраттар	(13,587,528)	(5,271,504)
Қайта сақтандырушылардың үлесіндегі өзгеріс	(137,889)	(17,454,790)
Жыл соңындағы құнсыздану резервінің шамасы	31,044,783	17,372,995

18 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

	Міндетті сақтандыру				Ерікті сақтандыру				
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	құралы қожасының жауапкершілігі	Өзге де міндетті сақтандыру	Мүлiктi сақтандыру	Медици-налық сақтандыру	Әуе /Су жолы/ Автокөлік сақтандыру	Қайғылы оқиғадан сақтандыру	Өзге де ерікті сақтандыру	Барлығы
2015 ж.	1,001,212	297,412	59,956	5,671,045	871,614	2,603,278	986,069	2,257,362	13,747,948
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резерві	3,675,774	25,682	5,779	4,785,810	129,449	104,121	1,891,502	264,810	10,882,927
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	2,487,960	96,177	192,038	44,462,405	944	1,533,800	334,011	804,394	49,911,729
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	7,164,946	419,271	257,773	54,919,260	1,002,007	4,241,199	3,211,582	3,326,566	74,542,604
Сақтандыру шарттарының резерві, брутто	-	-	-	(20,540,037)	-	(50,435)	(2)	(371,926)	(20,962,400)
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	7,164,946	419,271	257,773	34,379,223	1,002,007	4,190,764	3,211,580	2,954,640	53,580,204

	Міндетті сақтандыру				Ерікті сақтандыру				
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	құралы қожасының жауапкершілігі	Өзге де міндетті сақтандыру	Мүлiктi сақтандыру	Медици-налық сақтандыру	Әуе /Су жолы/ Автокөлік сақтандыру	Қайғылы оқиғадан сақтандыру	Өзге де ерікті сақтандыру	Барлығы
2014 ж.	905,534	102,616	41,893	6,287,841	826,369	2,142,365	1,181,906	861,259	12,349,783
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резерві	2,455,856	35,124	4,223	3,123,887	137,695	336,425	163,676	142,805	6,399,691
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	1,414,596	27,134	11,862	33,239,630	284	1,108,641	7,876	292,029	36,102,052
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	4,775,986	164,874	57,978	42,651,358	964,348	3,587,431	1,353,458	1,296,093	54,851,526
Сақтандыру шарттарының резерві, брутто	-	-	-	(20,003,146)	-	(103,656)	-	(332,297)	(20,439,099)
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	4,775,986	164,874	57,978	22,648,212	964,348	3,483,775	1,353,458	963,796	34,412,427

18 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(е) Резервтер бойынша негізгі жол берілетін шарттар

Талаптарға жол берілуін анықтауға пайдаланылатын үрдіс анағұрлым ықтимал немесе пайымдаулы нәтижелердің бейтарап бағасын алуға арналған. Жол берудің қалыптастырылу негізі ретінде пайдаланылатын ақпараттар көзі ішкі болып табылады. Олар жыл сайын өткізіліп отыратын егжей-тегжейлі зерттеулердің нәтижелерін қамтиды. Жол берулер олардың бақыланатын нарықтық бағаларға сәйкестігін қамту мақсатында және өзге жарияланатын ақпараттармен қамтылуы мақсатында тексеріледі. Алайда, қазақстандық сақтандыру нарығында жол берулерді анықтауға өзекті болып табылатын және негізгі атқаратын қызметі бойынша өзгерістерге тап болуын анықтауға арналған жалпыға ашық мәліметтер жетіспейді.

Атқаратын қызмет сипатына қарай қандай-да бір жекелеген кінәраттардың ықтимал нәтижелерін және мәлімделген кінәраттар бойынша жалпы шығасыларын алдын-ала анық болжамдау өте қиын. Әрбір мәлімделген кінәрат апаттық сарапшылардан, осындай кінәраттардың ауқымы бойынша тарихи мәліметтерден алынған барлық мән-жайларға, ақпараттарға аса мән беру арқылы дербес тәртіппен жеклеген күйде қарастырылады. Әрбір жағдай бойынша берілетін бағалар ұдайы қайта қарастырылып, жаңа мәліметтер пайда болған жағдайда сәйкес қалыпта жаңартылып отырады. Резервтер қолда бар, ағымдағы ақпараттардың негізінде қалыптастырылады. Алайда, түпкілікті міндеттемелер бұдан былай орын алатын оқиғалардың нәтижелеріне қарай өзгеруі ықтимал. Зиянның жабылуына жұмсалатын шығасылардың түпкілікті шамасына ықпал ететін көптеген факторлардың әсерін оп-оңай бағалай қою мүмкін емес. Резерв есебінің күрделілігі де базалық сақтандыру шарттарының түрлі сақтандыру шарттарына байланысты кінәраттардың ауырлығына, ауқымына, дербес ауыртпашылығына кінәраттардың орын алу күніне және оның іс жүзіндегі берілген күніне қарай айрықшаланады.

Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резервтері «тізбектік сатылы» статистикалық әдістің қолданылуымен бағаланады. Мұндай әдістер өткен жылдардағы зияндардың өршуінің байқалатын мәліметтеріне негізделі отырып, зиян келтірілген әрбір жылы берілген кінәраттар мен төленген кінәраттардың етек алуын пысықтайды.

Егер бұл әдістерде зиянның дамуы жайлы тарихи ақпараттар пайдаланылатын болса, онда олар өткенде болған зияндардың етек алу үлгілерінің болашақта қайта орын алуы ықтимал деп пайымдайды. Мұндай болжамдаулардың дұрыс бола бермейтінін көрсететін себептер бар. Бұл себептерге экономикалық, құқықтық, саяси, элеуметтік ағымдар, бизнес ағымына ұласатын өзгерістер, кездейсоқ құбылмалы жағдайлар, ірі залалды зияндардың тигізетін ықпалын қамтиды.

Жалпы сақтандыру шарттары бойынша резервтердің бағаларына айтарлықтай ең қатты ықпал ететін жол берулер зиянның ең соңғы айларына арналған пайымдаулы зияндарының коэффициенттерін білдіреді. Пайымдаулы зиянды-залалдардың коэффициенті еібегі өтелген сыйақыларға қарай пайымдаулы кінәраттардың қатынасын білдіреді. Жалпы міндеттемелерді белгілеген кезде, болашақтағы ақшалай қаражаттар ағысының пайымдаулары жекелеген кінәраттың сомасына ықпалын тигізетін өлшемдердің есептік мәндерін қамтиды.

Жетекшілік жұмыс берушінің жауапкершілігін сақтандыру мен мүлікті сақтандыруды айтпағанда, Компанияның жүзеге асыратын қысқа мерзімдік сақтандыруларына қарай, Компанияның қоржындарының көрсеткіштері негізінен пайымдаулы зияндар коэффициентінің өзгеруіне сезімтал болып келеді. Компания өзінің сақтандыру тарифтерін көрсетілген құбылмалы мәндердің соңғы өзгерістеріне қарай, кез келген пайда болатын ағымдарды ескеретіндей дәрежеде тұрақты түрде түзетіп отырады.

19 Өзге активтер

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Құнды қағаздарды сатып алуға арналған инвестициялық шот	3,383,099	
Сатып алуға байланысты комиссиялық шығындар	942,678	1,588
Өзге де дебиторлық борышкерлік	560,097	326,008
Құнсыздану резерві	(13,769)	(11,687)
Өзге қаржылық активтердің барлығы	4,872,105	315,909
Жұмыскерлермен есеп айырылысу	174,827	213,820
Материалдар және жеткізушелірімен есеп айырылысу	10,303	35,113
Өзге қаржылық активтердің барлығы	185,130	248,933
Өзге активтердің барлығы	5,057,235	564,842

(а) Құнсыздану резервінің өзгеруіне талдаулар жүргізу

31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы құнсыздану резервінің өзгеруін төмендегідей беруге болады:

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайына сәйкес құнсыздану резервінің шамасы	(11,687)	(359)
Таза (есептелу)/қайта қалпына келтірілу	(10,826)	47,115
Сызылып тасталынғандары	8,744	(58,443)
Жыл соңындағы жағдайына сәйкес құнсыздану резервінің шамасы	(13,769)	(11,687)

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес өзге активтердің құрамына дебиторлық борышкерлігі 2,870 мың теңгеге (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 8,303 мың теңге) 1 (бір) жылдан астам мерзімге кешіктірілген, 3,195 мың теңге (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 4,308 мың теңге) 1 (бір) жылға жетпейтін мерзімге, бірақ, 90 (тоқсан) күннен астам мерзімге кешіктірілген, 70,599 мың теңге (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 12,922 мың теңге) кіреді.

20 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	790,057	331,634
Сақтандыру сыйақылары бойынша алдын-ала төлем	256,470	973,864
Сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	195,222	224,839
Брокерлік сыйақы бойынша несиегерлік борышкерлік	23,829	42,974
	1,265,578	1,573,311

Қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерліктің барлығы қайта сақтандырушыларға берілген сыйақылар бойынша несиегерлік борышкерлігі ретінде ұсынылды.

21 Өзге міндеттемелер

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Жұмыскерлердің алдындағы борышкерлік	904,642	900,715
Төленетін өзге де алым-салықтар	294,072	68,645
Өзге де несиегерлік борышкерлік	90,235	102,858
	1,288,949	1,072,218

22 Капитал

(а) Акционерлік капитал

	Қарапайым акциялар 2015 ж.	Қарапайым акциялар 2014 ж.
Шығаруға рұқсат етілген (қарапайым акциялар)	75,000,000	75,000,000
Шығарылған және айналымдағы (қарапайым акциялар)	56,541,165	54,296,000
Атаулы құны, мың теңге	1	1
Шығарылды және толық төленді, мың теңге	56,541,165	54,296,000

31 желтоқсанда аяқталған 2015 жылы Компания атаулы құны бойынша 2,245,165 қарапайым акцияларын (2014 жылы: 5,666,840 акция) шығарды.

(б) Капиталын басқару

Компания ҚР ҰБ нормативтік актілерімен белгіленген төлем қабілеттілігі маржасына қатысты Қазақстан Республикасының нормативтік талаптарының нысаны болып табылады.

Компания Маржа 1. кем емес төлем қабілеттілігі маржасының жеткіліктілігі нормативін қолдауы тиіс. Төлем қабілеттілік маржасы іс жүзіндегі төлем қабілеттілік маржасының ең төмен дәрежедегі қажетті төлем қабілеттілігі маржасына бөлу арқылы анықталады. Ең төменгі төлем қабілеттілігі маржасы таза еңбекақы, төленген кінәраттар, шетелдік қайта сақтандырушыларға берілген сыйақылар іспетті бірнеше факторлардың негізінде есептеледі. 2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания төмендегідей деңгейде белгіленген төлем қабілеттілігі маржасының коэффициенттерін сақтап қалды:

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Іс жүзіндегі төлем қабілеттілігі маржасы	59,534,630	50,033,991
Төлем қабілеттілігі маржасының ең төмен дәрежесі	9,789,788	9,676,445
Төлем қабілеттілігі маржасы	6.08	5.17

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания акционерлерінің Компанияның резервтерін бөлу құқығы ҚЕХС сәйкес даярланған Компанияның қаржылық (бухгалтерлік) есебінде сипатталған бөлінбеген табысының намасымен немесе Компанияның меншікті капитал сомасы бөлу нәтижесінде теріс болып шығатын немесе таза кірісінің бөлінуі Компанияның төлем қабілетсіздігіне немесе дәрменсіздігіне алып келмейтін болса, зияны жинақталған жағдайда ағымдағы жылғы таза табыс сомасымен шектеледі. Қазақстан Республикасының заңнамалық талаптарына сәйкес 2015 жылғы 31 желтоқсанда бөлінуі тиіс қаражаттардың жалпы ауқымы 37,348,359 мың теңгеге (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 7,378,644 мың теңге) жеткен.

31 желтоқсанда аяқталған 2015 жылы 5,715,625 мың теңге немесе акциясына 105.27 теңге болған (2014 жылы: 5,246,840 мың теңге немесе акциясына 96.63 теңге болған) дивидендтер жарияланып, төленді, олардың ішінен акционерлер акционерлік капитал салымы ретінде (2014 жылы: 5,246,840 мың теңгені) 2,034,625 мың теңгесін енгізген болатын.

22 Капитал, жалғасы

(г) Жарғылық резерв

2015 жылы Компания бөлінбеген табысының құрамынан жарғылық резервінің құрамына 2,929,957 мың теңге аударды (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 583,456 мың теңгені жарғылық резервінің құрамынан бөлінбеген табысының құрамына аударған болатын). Себебі, Қазақстан Республикасы Үкіметінің және Қаржы нарығын және қаржылық ұйымдардың қызметін реттеу және қадағалау агенттігінің 2014 жылғы 6 мамырдағы «Сақтандыру резервтерінің қалыптастырылу, есептеу әдісі және құрылымы, үлгілері және есеп беру мерзіміне қойылатын талаптар» № 76 қаулысының 2014 жылғы 16 мамырда заңды күшіне енуіне байланысты Компания зияндарының коэффициенті осыған дейінгі үш жыл бойы айтарлықтай құбылып тұрған сақтандыру өнімдері үшін тұрақтандырылған резервін құруы тиіс болды.

23 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару

(а) Тәуекелді басқару саясаты және рәсімдемелері

Тәуекелді басқару Компанияның атқаратын қызметінің негізін қалайды және Компанияның операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарық тәуекелі, несие тәуекелі, өтімділік тәуекелі Компанияның қызмет атқаруы барысында тап болатын негізгі тәуекелдері болып табылады.

Компанияның тәуекелді басқару саясаты Компанияның тап болатын болуы ықтимал тәуекелдерін анықтап, басқарып, талдаулар жүргізуге көзделген, сондай-ақ, тәуекелдер лимитін және сәйкес бақылауын белгілеуді нысаналайды. Сонымен қатар, тәуекел деңгейлерін тұрақты түрде бағалап отырып, олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін анықтайды. Тәуекелді басқару саясаты және рәсімдемелері нарық жағдайындағы өзгерістерді, ұсынылатын өнімдерді және пайда болған үздік тәжірибелерді сипаттау мақсатында тұрақты түрде қайта қарастырылып тұрады.

Директорлар кеңесі тәуекелдің басқарылуына ойдағыдай бақылау жүргізіліп, негізгі тәуекелдер тиесілі дәрежеде басқарылып, тәуекелді басқару саясаты мен рәсімдемелерінің, сонымен бірге, ірі мәмілелердің құпталу қызметінің ойдағыдай атқарылуына жауапты.

Басқарма тәуекелді төмендету шараларын енгізумен және мониторинг жүргізумен, сондай-ақ, Компанияның тәуекелдің белгіленген шегінде қызмет атқаруын қадағалайды. Тәуекелді басқару департаменті жетекшісінің міндеттеріне жалпы тәуекелді басқару, қолданылатын заңнама талаптарының орындалуын бақылау, қаржылық және қаржылық есеп тәуекелдер бойынша есеп берудің жалпы әдіс-тәсілдері мен қағидаларының анықталып, бағаланып, бақыланып, басқарылып, толтырылып отыруы жатады. Ол тікелей на Директорлар кеңесіне және жанама түрде Басқарма Төрағасына бағынады.

Ішкі және сыртқы тәуекел факторлары ұйымның шеңберінде анықталып, басқарылады. Тәуекел факторларының бүкіл тізілімінің анықталып, тәуекелді төмендетудің ағымдық рәсімдемелерінің жеткілікті деңгейін анықтау шараларын аса үлкен мән беріледі. Несие және нарық тәуекелдерінің стандарттық талдауларынан басқа тәуекелді басқару департаменті жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық бағасын алу мақсатында операциялық бөлімшелермен ұдайы кездесулер өткізу арқылы қаржылық және қаржылық емес тәуекелдердің мониторингін жүргізеді.

23 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі – бұл нарық бағасының өзгеруі салдарынан қаржылық құралдар бойынша болашақ ақша ағыстарының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі. Нарық тәуекелі валюта тәуекелінен, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелінен, сондай-ақ, басқа да бағалық тәуекелдерден тұрады. Нарық тәуекелі нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістерге жиі ұшырап тұратын қаржылыс аспаптар мен нарық бағасының волатильділік деңгейінің өзгеруі мен валюта айырбастау бағамдарына қатысты орын алады.

Нарық тәуекелін басқару міндеті нарықт тәуекеліне тап болу қабылданған өлшемнен шығып кетпей, онымен қоса, қабылданған тәуекелден тапқан кірісті оңтайлыландырумен қамтылуын басқару және бақылау болып табылады.

Директорлар кеңесімен бақыланатын тәуекелді басқару департаменті нарық тәуекелінің басқарылуына жауапты. Директорлар кеңесі нарық тәуекелінің басқарылу лимитін бекітеді.

Компания нарық тәуекелін жекелеген қаржылық аспаптар қоржынының шамасына қатысты, пайыздық мөлшерлеме мерзімінің өзгеруіне, валюта ұстанымына, жоғалту, айрылып қалу лимиттеріне, олардың орындалуына ұдайы мониторинг жүргізіп отырумен ашық бағытта лимит белгілеу арқылы басқарады.

Нарық тәуекелінің бөлігі болып табылатын пайыз мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелін пайыз мөлшерлемелерінің өзгеруінен үзілуін бақылау арқылы басқару Компанияның таза пайыздық маржасының сыйақы мөлшерлемелерінің түрлі стандарттық және стандарттық емес сценарийлеріне деген сезімталдылығының мониторингі рәсімдемесімен толықтырылады.

(i) Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі – нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің салдарынан қаржылық аспаптар бойынша болашақ ақшалай қаражат ағысының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі. Компания нарықтағы басым пайыз мөлшерлемелері құбылуына оның қаржылық ахуалына және ақшалай қаражаттарының ағысына тигізетін ықпалына тап болып тұрады. Мұндай құбылу пайыздық маржа деңгейін ұлғайта алады, алайда, оны төмендетуі де ықтимал, не пайыз мөлшерлемелері күтпеген жерден құбыла қалған кезде зиян, залалға ұшыратуы әбден мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімі белгіленген қолда бар немесе болжамдалатын активтердің шамасының соған ұқсас қолда бар немесе болжамдалатын міндеттемелердің шамасынан азды-көпті болуымен сипатталады.

(ii) Валюта тәуекелі

Компанияның бірнеше шетел валюталарында сипатталған активтері және міндеттемелері бар.

Валюта тәуекелі – валюта айырбастау бағамдарының құбылуы салдарынан қаржылық аспаптар бойынша болашақ ақшалай қаражаттар ағысының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі.

23 Қаржылық аспаптарды басқару тәуекелі, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі, жалғасы

(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық активтердің және міндеттемелердің валютаға орай құрылымын мынадай кестемен беруге болады:

Активтер	Тенге	АҚШ доллары	Еуро	Фунт стерлингi	Рубль	Өзгелері	Барлығы
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	15,355	234	83,084	39	1	-	98,713
Банктегі шоттар және депозиттер	4,161,629	6,109,917	-	-	-	-	10,271,546
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер	19,121	-	-	-	-	-	19,121
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	25,172,262	90,068,784	9,437,068	1,262,708	3,791,713	-	129,732,535
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	1,583,598	3,731,996	316,873	8,026	152,587	559,921	6,353,001
Өзге қаржылық активтер	1,487,986	3,384,119	-	-	-	-	4,872,105
Активтердің барлығы	32,439,951	103,295,050	9,837,025	1,270,773	3,944,301	559,921	151,347,021
Міндеттемелер							
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	(327,179)	(659,208)	(9,871)	-	-	(12,850)	(1,009,108)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(1,274,790)	(14,159)	-	-	-	-	(1,288,949)
Міндеттемелердің барлығы	(1,601,969)	(673,367)	(9,871)	-	-	(12,850)	(2,298,057)
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес таза ұстанымы	30,837,982	102,621,683	9,827,154	1,270,773	3,944,301	547,071	149,048,964

23 Қаржылық аспаптар тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі, жалғасы

(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық активтердің және міндеттемелердің валютаға орай құрылымын мынадай кестемен беруге болады:

мың теңге	Тенге	АҚШ доллары	Еуро	Фунт стерлингi	Рубль	Өзгелері	Барлығы
Активтер							
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	854,716	109,022	119	56,509	2	-	1,020,368
Банктегі шоттар және депозиттер	16,244,477	5,348,161	8,975	-	202,292	-	21,803,905
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер	21,523	-	-	-	-	-	21,523
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	36,412,789	21,638,914	5,616,961	716,668	4,264,608	-	68,649,940
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	1,429,143	1,885,260	194,629	5,366	27,794	332,406	3,874,598
Өзге қаржылық активтер	313,460	781	1,668	-	-	-	315,909
Активтердің барлығы	55,276,108	28,982,138	5,822,352	778,543	4,494,696	332,406	95,686,243
Міндеттемелер							
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиелерлік борышкерлік	(179,508)	(384,980)	(14,718)	-	-	(20,241)	(599,447)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(1,068,657)	(3,561)	-	-	-	-	(1,072,218)
Міндеттемелердің барлығы	(1,248,165)	(388,541)	(14,718)	-	-	(20,241)	(1,671,665)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша таза ұстанымы	54,027,943	28,593,597	5,807,634	778,543	4,494,696	312,165	94,014,578

23 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі, жалғасы

(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

Қазақстандық теңге бағамының келесі кестеде көрсетілген төмендегідей валюталарға қатысты құлдырауы 2014 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес бұдан былай сипатталатын капиталының артуын, не кемуін және табысына немесе зиянына жол берген болар еді. Бұл талдаулар Компанияның пікірінше есеп беру кезеңінің соңына қарай негізделген ықтимал болатын валюта бағамдарының құбылуына жүргізілген. Талдаулар қалған барлық құбылмалы жағдайлардың, әсіресе, пайыз мөлшерлемелерінің өзгермеген күйінде қала беретіндігін білдіреді.

мың теңге	2015 ж.		2014 ж.	
	Таза кіріс	Капитал	Таза кіріс	Капитал
АҚШ доллары бағамының 20% өсуі	16,419,469	16,419,469	4,574,976	4,574,976
Еуро бағамының 20% өсуі	1,572,345	1,572,345	929,221	929,221
Ағылшын фунт стерлингі бағамының 20% өсуі	203,324	203,324	124,567	124,567
Ресей рублі бағамының 20% өсуі	631,088	631,088	719,151	719,151

Қазақстандық теңге бағамының келесі кестеде көрсетілген төмендегідей валюталарға қатысты 2014 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес өсуі сомасы бойынша теңдей, бірақ, қалған барлық құбылмалылар өзгермеген қалпында қала беретіңбабасы жағынан теріс әсерге ие болар еді.

(iii) Өзге де баға тәуекелдері

Өзге де баға тәуекелдері– бұл өзгерістердің нақты аспапқа немесе оның эмитентіне тән факторлардың салдарынан орын алғанына, әлде нарықтағы айналымда жүрген барлық ұқсас қаржылық аспаптарға ықпалын тигізетін факторлардың әсерінен орын алғанына қарамастан, нарық бағасының құбылуының нәтижесінде (сыйақы мөлшерлемесінің немесе валюта тәуекелінің құбылу тәуекелінің әсерінің нәтижесінде орын алатын өзгерістерден басқа) қаржылық аспаптар бойынша болашақтағы ақшалай қаражаттардың ағысын немесе әділ құнының құбылу тәуекелі. Өзге бағалық тәуекелдер Компания қаржылық аспап бойынша ұзақ мерзімдік немесе қысқа мерзімдік ұстанымға ие болғанда туындайды.

Компанияның бір жылдық табысына немесе зиянына және капиталына, сонымен қатар, құнды қағаздардың бағамының құбылуына деген сезімталдылығының талдаулары (2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсанда қолданылатын ұстанымдарының және құнды қағаздары құнының 5% артуына немесе төмендеуіне құрылған қарапайымдалған сценарийінің негізінде толтырылған) мынадай кестемен келтірілді:

	2015 ж.		2014 ж.	
	Табысы немесе зияны	Капитал	Табысы немесе зияны	Капитал
Құнды қағаздар құнының 5% артуы	-	956	-	1,076
Құнды қағаздар құнының 5% төмендеуі	-	(956)	-	(1,076)

23 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(в) Несие тәуекелі

Несие тәуекелі – Компанияның контрагенттерінің немесе заемшыларының өзінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан Компанияға зиян келтірілу тәуекелі. Компания несие тәуекелін (танылған қаржылық активтері және танылмаған шарттық міндеттемелері бойынша) несие тәуекелінің лимиттерін белгілеу және шоғырландырылуын сақтау талаптарын қамтитын бекітілген рәсімдемелері мен саясатын қолдану арқылы басқарады. Несие саясатын Басқарма қарастырып, бекітеді.

Компания жекелеген несиелерінің ахуалына тұрақты түрде мониторинг жүргізіп, өзінің заемшыларының төлем қабілеттілігін ұдайы қайта бағалап отырады. Жекелеген заемшыларға талдаулар жүргізуден басқа, тәуекелді басқару бөлімі жалпы несие қоржынына несиелердің шоғырландырылуы мен нарық тәуекеліне қатысты баға беріп отырады.

Әдетте, несие тәуекелінің ең жоғары деңгейі қаржылық жағдайы жөніндегі есебіндегі қаржылық активтерінің баланстық құнында және танылмаған шарттық міндеттемелерінің сомасында сипатталады. Активтері мен міндеттемелерінің өзара әрекеттесу мүмкіншілігі әлеуетті несие тәуекелінің төмендетілуінде айтарлықтай маңызы жоқ.

Есеп беру кезеңіндегі жағдайына қарай баланстық несие тәуекелінің ең жоғары деңгейі былай беріліп отыр:

	2015 ж.	2014 ж.
	мың теңге	мың теңге
АКТИВТЕР		
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	98,095	1,019,611
Банктегі шоттары және депозиттері	10,271,546	21,803,905
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	129,732,535	68,649,940
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	6,353,001	3,874,598
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	19,536,851	19,063,864
Өзге қаржылық активтер	4,872,105	315,909
Ең жоғары деңгейлі тәуекелдердің барлығы	170,864,133	114,727,827

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияға қарыз бір борышкері болды (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жоқ), оған қатысты несие тәуекеліне тап болу несие тәуекелінің ең жоғары деңгейінің 10 пайызынан астам болды. Осы клиентке қатысты несие тәуекеліне тап болу 2015 жылы 31 желтоқсандағы жағдайына сай 33,416,668 мың теңгені (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жоқ) құрады.

23 Қаржылық аспаптар тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Компанияның әдетте есебі ақшалай қаражаттарын немесе өзге де қаржылық активтерін беру арқылы жүзеге асырылатын қаржылық міндеттемелерін орындауда қиыншылықтың орын алу тәуекелі. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерін өтеу мерзімдері сай келмеген жағдайда орын алады. Өтеу мерзімдері мен активтері мен міндеттемелерінің пайыздық мөлшерлемелерінің сай келуі және/немесе бақылаулы түрдегі сай келмеуі өтімділік тәуекелін басқарудың негізін қалайтын сәт болып табылады. Жүргізілген операциялардың әрқалай болуы және оған байланысты белгісіздіктердің салдарынан активтері мен міндеттемелерінің өтелу мерзімінің толық сай келуі қаржылық аспаптар үшін әдеттегі жағдай емес. Бұл операциялардың табыстылығын арттырып, сонымен қатар, зиянның орын алу тәуекелін де күшейте түседі.

Компания бұл тәуекелін өтімділігі мен өтелу мерзімінің айырмашылығын тұрақты түрде бағалау арқылы біршама жұмсартып отырады.

Төменде 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қаржылық міндеттемелердің өтеу мерзімі шарттары туралы ақпараттар келтірілді. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер пайымдаулы өтеу мерзімінің негізінде ұсынылған. Сақтандыру шарттары бойынша резервтері қайта сақтандырушылардың таза үлестерімен ұсынылып отыр:

мың теңге	1 айға жетпей	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық міндеттемелер					
Сақтандыру шарттарының резервтері	2,903,395	6,315,938	31,722,103	33,601,168	74,542,604
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	467,288	481,720	1,374	58,726	1,009,108
Өзге қаржылық міндеттемелер	378,918	171,620	452,008	286,403	1,288,949
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық міндеттемелерінің барлығы	3,749,601	6,969,278	32,175,485	33,946,297	76,840,661

23 Қаржылық аспаптар тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Өтімділік тәуекелі, жалғасы

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қаржылық міндеттемелердің өтеу мерзімі шарттары туралы ақпараттар келтірілді. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер пайымдаулы өтеу мерзімінің негізінде ұсынылған. Сақтандыру шарттары бойынша резервтері қайта сақтандырушылардың таза үлестерімен ұсынылып отыр:

мың теңге	1 айға жетпей	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық міндеттемелер					
Сақтандыру шарттарының резервтері	3,131,629	5,659,800	8,582,103	37,477,994	54,851,526
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	445,282	11,386	142,779	-	599,447
Өзге қаржылық міндеттемелер	171,501	300,927	397,804	201,986	1,072,218
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық міндеттемелерінің барлығы	3,748,412	5,972,113	9,122,686	37,679,980	56,523,191

24 Шартты міндеттемелер

(а) Сот талқылаулары

Компания өзінің әдеттегі атқаратын қызметін нарықта жүзеге асыру барысында түрлі заңды кінәраттарға тап болып жатады. Компания жетекшілігі Компанияның сот талқылауларының (бар болған жағдайда) нәтижесінде орын алатын міндеттемелерінің түпкілікті шамасы Компанияның жалпы болашақта атқаратын қызметінің қаржылық талаптарының нәтижелеріне теріс ықпал етпейді деп санайды.

(б) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі заңнама нормалары жиі өзгеріп тұратын, ресми түсініктемелерінің және сот шешімдерінің көбіне қпайшылығы басым, салық органдарының тарапынан әрқалай талқылануы тән, қалыптасу үстіндегі, жаңа жүйе. Салық есептеудің дұрыстығын тексеріп, тергейтін, ірі айыппұл және өсімпұл салуға құзыретті бірнеше реттеуші органдар қатар жұмыс істейді. Есеп беру кезеңінде салықтың дұрыс есептелуі келесі күнтізбелік бес жыл бойы тексеріледі. Алайда, белгілі бір жағдайларға байланысты бұл мерзім одан да ұзаққа созылып жатады.

Мұндай жағдайлар Қазақстан Республикасындағы салық тәуекелдерінің өзге елдерден гөрі анағұрлым жоғары болатынын көрсетеді. Компанияның жетекшілігі қолданылатын қазақстандық салық заңнамасының түсініктемелеріне, нормативтік талаптарына және сот шешімдеріне орай, аталмыш қаржылық есебінде салық міндеттемелері толық сипатталған деп санайды. Алайда, түрлі реттеуші органдардың тараптарынан салық заңнамасы талаптарының әрқалай талқыланатындығы себепті, талқылаулардың Компанияның пікірінен өзгеше болуы мүмкін екендігі ескерілгендігі дұрыс. Реттеуші органдардың тарапынан Компанияға мәжбүрлі ықпал ету жағдайы орын алған күнде, ол шарттар Компанияның қаржылық жағдайына айтарлықтай ықпалын тигізеді.

25 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы

(а) Есепке алу сыныптамасы және әділ құны

Келесі кесте қаржылық активтердің және міндеттемелердің баланстық және әділ құнын 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сипаттайды:

мың теңге	Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын	Несиелер және дебиторлық борышкерлік	Қолда бар, сатуға арналғандары	Көнертілген		Әділ құны
				құнымен есекерілген, өзгелері	Баланстық құны, барлығы	
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	98,713	-	-	98,713	98,713
Банктегі шоттары және депозиттері	-	10,271,546	-	-	10,271,546	10,271,546
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	-	-	1,455	-	1,455	1,455
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары	129,732,535	-	-	-	129,732,535	126,526,917
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	6,353,001	-	-	6,353,001	6,353,001
Өзге қаржылық активтер	-	4,872,105	-	-	4,872,105	4,872,105
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	129,732,535	21,595,365	1,455	-	151,329,355	148,123,737
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	-	-	(1,009,108)	(1,009,108)	(1,009,108)
	-	-	-	(1,288,949)	(1,288,949)	(1,288,949)
	-	-	-	(2,298,057)	(2,298,057)	(2,298,057)

Ал, келесі кесте қаржылық активтердің және міндеттемелердің баланстық және әділ құнын 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сипаттайды:

мың теңге	Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын	Несиелер және дебиторлық борышкерлік	Қолда бар, сатуға арналғандары	Көнертілген		Әділ құны
				құнымен есекерілген, өзгелері	Баланстық құны, барлығы	
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	1,020,368	-	-	1,020,368	1,020,368
Банктегі шоттары және депозиттері	-	21,803,905	-	-	21,803,905	21,803,905
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	-	-	3,857	-	3,857	3,857
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары	68,649,940	-	-	-	68,649,940	67,475,081
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	3,874,598	-	-	3,874,598	3,874,598
Өзге қаржылық активтер	-	315,909	-	-	315,909	315,909
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	68,649,940	27,014,780	3,857	-	95,668,577	94,493,718
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	-	-	(599,447)	(599,447)	(599,447)
	-	-	-	(1,072,218)	(1,072,218)	(1,072,218)
	-	-	-	(1,671,665)	(1,671,665)	(1,671,665)

25 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(а) Есепке алу сыныптамасы және әділ құны

Әділ құнының бағалануы активтің сатылған кезде алынуы ықтимал бағасын немесе сол баға беру күні нарыққа қатысушылардың арасындағы қарапайым мәміле жасау шарттарымен міндеттемелерін беру кезінде төленуі тиіс мақсатта белгіленеді. Оған қарамастан, белгісіздігін және субъективтік талқылаулардың пайдаланылуын есекере отырып, әділ құны активтердің дереу сатылуы немесе міндеттемелердің дереу берілуі шеңберінде іске асырылатын шарт ретінде сипатталмауы тиіс.

Белсенді нарықта айналымдағы қаржылық активтердің және міндеттемелердің әділ құны нарықтағы жүрісіне немесе дилерлік бағаларға негізделеді. Компания өзінің қалған барлық өзге қаржылық аспаптарының әділ құнын өзге бағалау әдістерін пайдалану арқылы анықтайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты сол баға берілетін күні нарыққа қатысушылардың арасында активтің сатылуы немесе міндеттемелердің берілуіне байланысты ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операцияның жүргізілуі мүмкін бағасын көрсететін әділ құнын бағалау әдісіне қол жеткізу болып табылады.

Бағалау әдістері ағымдағы сәтке таза келтірілген құнын бағалау әдістерін және ақшалай қаражаттар ағысының дисконтталуын, оларға қатысты нарықтық жүрісі белгілі ұқсас аспаптармен салыстырылуын, сондай-ақ, өзге де бағалау үлгілерін қамтиды. Баға беру үшін пайдаланылатын талқылаулар мен мәліметтерге тәуекелсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелер, несие спрэдтері, дисконттау мөлшерлемелеріне баға беру үшін пайдаланылатын өзге де түзетулері, акциялары мен облигацияларының жүрістері, валюта бағамдары, қор индекстері, сондай-ақ, бағалардың құбылуының пайымдалуы және толардың салыстырылуы кіреді. Баға беру әдістері нарыққа тәуелсіз қатысушылар анықтайтын, есеп берілетін күнгі жағдайы бойынша қаржылық аспаптың құнын көрсететін әділ құнының анықталуын көздейді.

Баланстық құны 17,666 мың теңге болатын, қолда бар, сатуға арналған нарықта аса жүрмейтін үлестуік құнды қағаздардың әділ құнын анықтауға болмайды.

(б) Әділ құнын бағалау сатысы

Компания әділ құнына баға беру барысында төмендегідей көрсетілген бағалардың қалыптастырылуы кезіндегі мәліметтердің маңыздылығы ескерілетін, мынадай сатысын пайдаланады:

- 1 деңгей: белсенді нарықтағы жүрісі ұқсас қаржылық аспаптарға қатысты (түзетілмеген).
- 2 деңгей: 1 деңгейге жататын мәліметтерден бөлек мәліметтер, тікелей (яғни, жүруі), не жанама сипатта ашық (яғни, жүрісінен шыққан сипаттаулары). Бұл санатқа: ұқсас аспаптарға арналған белсенді нарықтағы нарық жүрісін, белсенді деп танылмайтын нарықтағы ұқсас аспаптардың нарықтағы жүрісін немесе барлық пайдаланылатын мәліметтері тікелей немесе жанама бастапқы байқалатын имәліметтерге негізделген, өзге де бағалау әдістерін пайдалану арқылы белгіленеді.

25 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

- 3 деңгей: ашық емес мәліметтер. Бұл санат байқалатын бастапқы мәліметтерге негізделмеген ақпараттардың пайдаланылуы арқылы бағаланған аспаптарды қамтиды. Бұл ретте, мұндай байқалмайтын (бақыланбайтын) мәліметтер аспаптардың бағалануына айтарлықтай ықпалын тигізіп отырады. Бұл санат аспаптардың арасындағы айырмашылығын көрсету мақсатындағы талқылауларға немесе айтарлықтай маңызы бар бақыланбайтын түзетулердің пайдаланылуын талап етілуіне қатысты ұқсас аспаптарға арналған жүрістерінің негізінде бағаланатын аспаптарды қамтиды.

Келесі кестеде әділ құны сатысының деңгейлеріне қарай, 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әділ құнымен сипатталған қаржылық аспаптардың талдаулары келтірілген. Сома қаржылық жағдайы жөніндегі есепте келтірілген сомаға негізделеді.

мың теңге	1 деңгей	3 деңгей	Барлығы
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер	-	1,455	1,455

Келесі кестеде әділ құны сатысының деңгейлеріне қарай, 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әділ құнымен сипатталған қаржылық аспаптардың талдаулары келтірілген. Сома қаржылық жағдайы жөніндегі есепте келтірілген сомаға негізделеді.

мың теңге	1 деңгей	3 деңгей	Барлығы
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер	2,134	1,723	3,857

25 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

Бұл кестеде 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес әділ құнымен бағаланбаған қаржылық аспаптардың талдаулары сол әділ құнының бағасы жатқызылған әділ құнының сатылық деңгейіне қарай ұсынылып отыр:

мың теңге	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Әділ құнының барлығы	Баланстық құнының барлығы
Активтер					
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	-	98,713	-	98,713	98,713
Банктегі шоттары және депозиттері	-	10,271,546	-	10,271,546	10,271,546
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	114,676,295	11,837,871	12,751	126,526,917	129,732,535
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	6,353,001	-	6,353,001	6,353,001
Өзге қаржылық активтер	-	4,872,105	-	4,872,105	4,872,105
Міндеттемелер					
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиелерлік борышкерлік	-	(1,009,108)	-	(1,009,108)	(1,009,108)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	(1,288,949)	-	(1,288,949)	(1,288,949)

25 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

Ал, бұл кестеде 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес әділ құнымен бағаланбаған қаржылық аспаптардың талдаулары сол әділ құнының бағасы жатқызылған әділ құнының сатылық деңгейіне қарай ұсынылып отыр:

мың теңге	1 деңгей	2 деңгей	Әділ құнының барлығы	Баланстық құнының барлығы
Активтер				
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	1,020,368	1,020,368	1,020,368
Банктегі шоттар және депозиттер	-	21,803,905	21,803,905	21,803,905
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	52,619,889	14,855,192	67,475,081	68,649,940
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	3,874,598	3,874,598	3,874,598
Өзге қаржылық активтер	-	315,909	315,909	315,909
Міндеттемелер				
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиетгерлік борышкерлік	-	(599,447)	(599,447)	(599,447)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	(1,072,218)	(1,072,218)	(1,072,218)

26 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялар

(а) Бақылау қатынасы

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Директорлар кеңесінің мүшелері мен Компания Басқармасы және олардың отбасының мүшелері Компания акцияларының 5% ие (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 5%).

Компанияның аналық мекемесі «Буразиялық қаржы компаниясы» АҚ (бұдан былай – «Аналық мекеме»). Аналық мекеме мынадай бір топ жеке тұлғалардың: Машкевич А.А., Шодиев П.К., Ибрагимов А.Р. мырзалардың тарапынан бақыланады. Олардың әрқайсысы акциялардың 33.3% ие. Компанияның аналық мекемесі ішкі пайдаланушыларға ашық, қаржылық есебін ұсынады.

26 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялар, жалғасы

(б) Директорлар кеңесі және Басқарма мүшелерімен жасалатын операциялар

31 желтоқсанда аяқталған 2015 және 2014 жылдардағы қызметкерлерге жұмсалатын шығын құрамына қосылған сыйақылардың жалпы мөлшері мынадай:

	2015 ж. мың теңге	2014 ж. мың теңге
Директорлар кеңесі және Басқарма мүшелері	2,342,917	1,729,964

(в) Өзге байланысты тараптармен жасалатын операциялар

Өзге байланысты тараптарға аналық мекемесі, аналық мекемесінің еншілес мекемелері және Машкевич А.А., Шодиев П.К., Ибрагимов А.Р. мырзалардың бақылауындағы өзге де компаниялары кіреді.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша шоттарының қалдықтары, сонымен қатар, өзге де байланысты тараптармен жасалған операцияларынан түскен табысы немесе келтірілген зияны төмендегідей:

	Аналық мекеме	Аналық мекемесінің еншілес мекемелері	Өзгелері	Барлығы
Активтер				
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	96,788	-	96,788
Банктегі шоттары және депозиттері	-	2,888,868	-	2,888,868
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынаты инвестициялары	-	9,291,010	-	9,291,010
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктері	-	300,736	950	301,686
Міндеттемелер				
Сақтандыру шарттарының резервтері	(42,852)	(105,373)	(21,952,399)	(22,100,624)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерліктері	-	(3,006)	(1,526)	(4,532)
Өзге міндеттемелері	-	(11,096)	-	(11,096)
Табысы/(зияны)				
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	75,199	125,565	7,222,367	7,423,131
Таза қаржылық кіріс	-	649,889	-	649,889
Өзге кірісі	8,869	43,427	-	52,296
Есептелген кінәраттар	-	-	(3,918,315)	(3,918,315)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі	(42,702)	(89,488)	(1,775,003)	(1,907,193)
Комиссия шығыны	-	(13,572)	-	(13,572)
Өзге шығындар	-	(26,502)	-	(26,502)

26 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялары, жалғасы

(в) Өзге де байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялары, жалғасы

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша шоттарының қалдықтары, сонымен қатар, өзге де байланысты тараптармен жасалған операцияларынан түскен табысы немесе келтірілген зияны төмендегідей:

	Аналық мекеме	Аналық мекемесінің еншілес мекемелері	Өзгелері	Барлығы
Активтер				
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	608,472	-	608,472
Банктегі шоттары және депозиттері	-	3,580,555	-	3,580,555
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары	-	1,564,349	-	1,564,349
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктері	-	294,341	7,242	301,583
Міндеттемелер				
Сақтандыру шарттарының резервтері	(150)	(15,885)	(20,177,396)	(20,193,431)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерліктері	(12,416)	(14,183)	(6,419)	(33,018)
Өзге міндеттемелер	-	(10,880)	-	(10,880)
Табысы/(зияны)				
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	12,695	21,783	5,786,177	5,820,655
Таза қаржылық кіріс	-	222,227	-	222,227
Өзге кіріс	13,661	40,377	-	54,038
Есептелген кінәраттар	-	-	(1,853,794)	(1,853,794)
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі өзгерістер	(28)	(15,385)	(18,435,464)	(18,450,877)
Комиссия шығыны	-	(23,894)	-	(23,894)
Өзге шығындар	-	(18,545)	-	(18,545)